

Upravništvo: Ljubljana, Pucinijska
ulica 5 — Telefon št. 31-22, 31-23,
31-24.

Inseratni oddelk: Ljubljana, Pucinijska
ulica 5. — Telefon št. 31-25, 31-26.
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska
cesta št. 42.
Računi pri post. ček. zavodu: Ljubljana
št. 17.749.

ZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglaševanje
iz Kr. Italije in inozemstva ima
Unione Pubblicità Italiana S.A.,
Milano

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Naročnina znaša mesečno L. 12.—
za inozemstvo pa L. 20.—

Uredništvo:
Ljubljana, Pucinijska ulica št. 6,
telefon 31-22, 31-23, 31-24.

Rokopis se ne vračaja.

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA
per la pubblicità di provenienza
italiana ed estera:

Unione Pubblicità Italiana S. A.,
Milano

Ogromen uspeh italijanskega letalstva v Sredozemlju

Uničenje angleškega konvoja z letalskimi torpedi: 2 težki križarki in ena lahka potopljene, težje zadete pa ena bojna ladja, ena večja ladja, 6 ladij manjše tonaže in en rušilec

Glavni stan Oboroženih Sil je objavil 29. septembra naslednje poročilo:

V severni Afriki delavnost topništva na frontah pri Tobruku in Solumu. Med sovrainim napadom na Bardijo je protiletalsko topništvo sestrelilo dve sovraini letali, dve drugi pa so sestrelili nemški lovci.

V vzhodni Afriki so sovrainne enote poskusile napad proti našim prednim postojankam okrog Gondarja. V topniškem ognju jih je protisunek naših oddelkov poglaval v beg.

Angleška letala so napadla mesto Rodos, pri čemer so zadela nekatera stanovanjske hiše in splošno bolnišnico, kjer je bilo 12 žrtev.

V osrednjem Sredozemlju so naši lovci sestrelili dva bombnika vrste Blenheim, ki sta se v plamenih zrušila na zemljo. Sovrainsko letalstvo je napadlo Trapani, Marsalo in Castellvetrano z zažigalnimi bombami, Palermo, kjer je bilo po dosedanjih ugotovitvah 9 mrtvih in 26 ranjenih,

in Turin, kjer je protiletalsko topništvo sestrelilo eno letalo, ki je padlo v okolico Candiola. Pet članov posadke se je ubilo.

Sovrainska letala so priletela tudi nad mesto Milan, vendar pa ni bilo opaziti, da bi metala bombe. Obžalovati je treba šest žrtev, ranjenih deloma od drobec protiletalskih izstrelkov in tri zaradi pouličnih incidentov.

Nadalje je bilo bombardirano naselje Sanna Marina, kjer so bila poškodovana stanovanja. Razen razsvetljevalnih bomb in raketov so bile odvržene tudi zažigalne in rušilne bombe ter letaki. Ena bombardiranja je bilo izvršeno nad Genova, kjer je bilo nekaj hiš porušeni. Nekateri požari po deželi so bili pogaseni, obžalovati pa je treba enega mrtvega in tri ranjene med civilnim prebivalstvom. En gasilec je bil ubit, štirje gasilci pa ranjeni, med njimi dva težko zaradi eksplozije bomb. Drug napad je bil naperjen na Spezio z zažigalnimi bombami, kakor tudi z rušilnimi. Požari so bili pogaseni. Ranjenih od izstrelkov protiletalskega topništva so bili štirje ljudje.

V noči na 29. t. m. so naši letalski oddelki bombardirali v nizkih poletih ladje v oporišču Malti.

Sovrainska pomorska formacija, ki je odšla iz Gibraltara in o kateri govori večerajšnje izredno sporočilo št. 482, je bila sestavljena iz konvoja, ki so ga spremljale nosilna letala, ena bojna ladja, neugotovljeno število križark ter kakih 10 torpedolovk. Čim so konvoj zagledala naša izvidniška letala, so takoj odletela z oporišč na Sardiniji naša torpedna letala. Lahka križarka, ki sta jo zadela dva torpeda, je bila takoj potopljena (poveljnika letalskih posadk, kapitan Melley in poročnik Setti), ena lahka križarka je bila zadeta z enim torpedom (poveljnik posadke poročnik Giacomelli), večja edinica zadeta z enim torpedom (poveljnik posadke poročnik Venturini), lahka križarka zadeta z enim torpedom (poveljnik posadke poročnik Bucceri), križarka 10.000 ton, zadeta z enim torpedom, se je naglila in izšla iz formacije (poveljnik posadke kapitan Marini).

Takoj nato je drugo naše letalo, na ka-

terem je bil poveljnik posadke poročnik Cristiani, zadelo isto križarko, ki se je potopila. Piloti lovskega letala v spremstvu so opazili polaganje rešilnih čolnov. Drug naval dveh skupin, ki sta jima poveljevala polkovnik Scuderi in major Buri, je nadaljeval napad z naslednjimi uspehi: Ena bojna ladja je bila zadeta na krmu s torpedom, ena križarka zadeta s torpedom v ardu ter zadeta še ena nadaljnja križarka. Pri tretjem navalu sta bili še zadeti z enim torpedom lahka križarka (poveljnik posadke kapitan Grossi), z dvema torpedoma pa križarka 10.000 ton, ki se je potopila (poveljnika posadke poročnika Barrioglio in Cipriani). Proti večeru je druga formacija, ki je odletela z oporišč na Siciliji, napadla še preostale edince in zanesljivo zadela še eno težko križarko, ter eno torpedolovko, vsako z enim torpedom (poveljnika posadke kapitan Maganoli in poročnik Silva).

Ako torej povzamemo, so bile zanesljivo potopljene dve težki križarki in ena lahka — več ali manj težko zadete s torpedi ena bojna ladja ter večja neugotovljena edinica, šest edince manjše tonaže in ena torpe-

dolovka. Medtem, ko se je razvijala bitka, so se spopadli v divjih spopadih naša in sovrainska letala. Šest angleških letal je bilo sestreljenih in so padla v plamenih v morje, osem naših letal se ni vrnilo na oporišča. Na čelu formacij se morajo smatrati za padle polkovnik, poveljnik vse skupine, in trije poveljniki eskadril.

Med to veliko bitko, ki je trajala od 13. do 22. ure 27. t. m. so naši letalci v čudoviti tekmi gorečnosti ter z vzvišenim prezirom nevarnosti posegli v borbo z angleškimi brodomerom ne le z močjo eksplozivnih sredstev, temveč tudi s svojim pogumom ter nezadržno odločnostjo po zadetju.

Izmed trgovskih ladij, ki so bile v konvoju, je bila ena zadeta od lahke edince Kr. mornarice v Sicilskem prelivu, druga je bila zadeta in potopljena na odprtem morju ob alžirski obali, prav tako od edince Kr. mornarice, dve drugi s skupno tonažo 23.000 ton pa sta bili potopljeni v morskem odseku med Sardinijo in Tunisom po letalskih torpedih (poveljnik posadke poročnik Focacci, Belloni in di Bella).

Nemško prodiranje proti Doncu

Ofenziva proti Harkovu se čim dalje bolj širi — Moskvi preti nevarnost od juga — Neprestano bombardiranje utrdb pred Petrogradom — Uspešna finska ofenziva proti Petrozavodsku

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 29. sept. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

Severnovzhodno od Dnjepropetrovska so nemški in italijanske čete uničile v obkoljevalnem napadu tri sovrainske divizije. Po dosedanjih poročilih je bilo ujetih 13.000 sovrainskih vojakov ter zaplenjenih 69 topov in mnogo drugih vojnih potrebščin. Nasprotnik, čigar deli so bili poginani na močvirno ozemlje, je imel nade izgube. Močni oddelki letal so napadli z dobrim učinkom železniške naprave na področju Donca, kakor tudi na področju Moskve.

Na morju pri Kronštatu je bila neka sovrainska križarka zadeta z bombami v polno. Bojna letala so bombardirala v pretekli noči vojaško važne naprave v Petrogradu in Moskvi.

Podmornice so potopile, kakor je bilo objavljeno že s posebnim poročilom, v večdnih napadih v konvoju, ki je plul iz Gibraltara v Anglijo, 12 sovrainskih trgovskih ladij s 67.000 br. reg. tonami ter eno zaščitno ladjo. Na južnem Atlantiku je potopila neka podmornica petrolejsko ladjo z 12.000 br. reg. tonami.

V boju proti Angliji so bombardirala letala v poslednji noči vojaške naprave ob Kanalu sv. Jurja ter ob južnovzhodni obali otoka.

V severni Afriki so bojna letala zadela z bombami v polno angleška taborišča in skladišča pri Tobruku. Pri teh napadih je izgubil sovrainnik v boju v zraku 5 letal, dočim je dve letali sestrelilo protiletalsko topništvo.

Slabše sile angleškega letalstva so priletele v poslednji noči nad severozapadno in južnozpadno Nemčijo, kjer so povzročile z bombami neznatno škodo. Protiletalsko topništvo je sestrelilo en angleški bombnik.

Stockholm, 29. sept. d. Na vseh glavnih odsekih vzhodnega bojišča se borbe nadaljujejo v nezmajljem obsegu. V nemški ofenzivi proti Krimu igra glavno vlogo nemško letalstvo in topništvo, ki ruši močne sovrainske obrambne črte na ožini pri Pereokpu. Borbe se omejujejo še vedno samo na ožino med Krimskim polotokom in celino, dočim je nemško letalstvo poseglo s svojimi napadalnimi akcijami tudi že na sam polotok, kjer napada sovrainsko-ruske koncentracijske točke in prometne zveze.

Nemška ofenziva proti Harkovu se razvija na čimdalje širši fronti. Po mnenju vojaških opazovalcev ni izključeno, da bo nemško vojno poveljništvo po zasedbi Harkova začela novo veliko ofenzivo v severni smeri proti Moskvi. Verjetno je, da bodo Nemci skušali izvršiti na tem področju silne obkoljevalne operacije, kakor vzhodno od Kijeva in Kremenčuga, toda še neprimerno večjega obsega. Te obkoljevalne operacije bi se po mnenju vojaških opazovalcev imele izvršiti neke pri Orelu in Tulu. Oslabljena sovrainsko-ruska obramba na teh področjih bi odprla nemškimi armadam pot proti Moskvi.

Na osrednjem bojišču se na več točkah vodijo borbe manjšega obsega, ki položaja na tem področju niso bistveno izpremenile.

V borbi za Petrograd nemško topništvo in letalstvo še zmerom brez slehernega prestanka rušita sovrainsko obrambo na kopnem in na morju. Letala bombardirajo neprestano sovrainske obrambne postojanke, zlasti ob glavnih vpadnih cestah, ki vo-

dijo od juga proti Petrogradu. Težko obalno topništvo še nadalje zmanjšuje skupaj z letalstvom odpornost sovrainskega vojnega brodoma med Kronštatom in Petrogradom ter kronštatske topniške postojanke.

Na finskem odseku uspešno napreduje finska ofenziva proti obkoljenemu Petrozavodsku ob Oneškim jezeru. Po mnenju vojaških opazovalcev se lahko pričakuje, da se bodo v kratkem strnile nemške čete, ki operirajo vzhodno od Petrograda z finskimi četami, ki prodirajo po ožini med Ladokim in Oneškim jezerom v južni smeri.

Bem, 29. sept. u. Operacije za osvojitve Petrograda postajajo vsak dan težje zaradi neprestanega deževja. Bojišče na vzhodu mesta je postalo obsežno močvirje, ki predstavlja znatno oviro napredujočim četam. Rusi poročajo, da je nasprotnik v petek napadel njihove postojanke z veliko silo ter je pri tem uporabil dve ali tri pehotne divizije, ki so operirale pod zaščito močnih tankovskih oddelkov srednje in velike teže. Napad je podpiral tudi močan ogenj topništva, sodelovalo pa je tudi nad 200 bombnikov in lovcev. Tem silam se je mendi posrečilo prodreti v sovrainski utrben sistem na jugozapadu in na jugovzhodu ter se preliniti globoko v ruske postojanke. Po moskovskih poročilih so nato prešli v protinapad sovrainski tankovski oddelki, ki jim je sledila pehota, vendar pa se je Rusom posrečilo osvojiti si nazaj le nekatere postojanke. Na dveh točkah obrambne črte so Nemci ostali in utrdili pridobljeno ozemlje.

Boj je bil silno krvav in je bilo vse bojišče pokrito z mrtvci. V petek zvečer je bil letalski napad, pri katerem je sodelovalo najmanj 600 nemških bombnikov. Ob 10. zvečer je na jugu in na jugozapadu mesta poseglo vmes tudi topništvo, ki je silovito ostreljevalo ruske postojanke. Ogorčeni boji so divjali vse noč. Kljub silni žilavemu ruskemu odporu se zdi, da braniči mesta stalno izgubljajo tla. V nasprotju s poročili, ki jih dajeja v svet moskovski in londonski radio, odločujoči krogi v Moskvi in v Londonu računajo z bližnjim padcem Petrograda. Napadajoče čete se po londonskih računih nahajajo povprečno 19 km od središča Petrograda. Spričo obsežnosti mesta in njegovih predmestij kaže ta številka, da se je železni obroč okoli mesta že močno zožil.

Istčasno se je začela na vsej črti ofenziva proti Krimu. Tudi tu se Rusi branijo z neverjetno odpornostjo. V teku lanskega leta je sovrainsko vrhovno poveljništvo močno utrdilo polotok ter ga opremilo z mnogimi topniškimi postojankami. Po ruskih poročilih so tudi ti boji izredno krvavi. Na osrednjem bojišču nadaljujejo po poročilih sovrainske vrhovne poveljništva ruske čete ofenzivo, ki ima namen, pritegniti znatne nemške čete iz drugih odsekov. Tega namena pa ruska protiofenziva ni dosegla, marveč so Nemci s pomočjo silo napadli železniško progo Brjansk-Harkov.

Budionjeve čete, ki so obkoljene v Kijevu, se še vedno branijo. Isto velja za čete v okolici Kurska. Druge ruske sile, ki so tudi obkoljene, se skušajo z obupnimi napadi oprestiti iz obzema.

V Odesi so nemški bombniki v četrtek popoldne napadli luko ter predmestja, obmetavajoč jih z rušilnimi in zažigalnimi bombami.

INSERIRAJTE V „JUTRU“!

S finskega bojišča

Helsinki, 29. sept. d. Oddelki finske vojske, ki je prodrl globoko na ozemlje vzhodne Karelije, je med svojim napredovanjem zadel na močne sovrainsko-ruske sile, ki mu jih je uspelo obkoliti in docela uničiti. Kakor javljajo s pristojnega mesta v Helsinkih, sta bila pri tej priliki popolnoma decimirana 273. sovrainsko-ruska divizija in oddelki tankov polka »Rdeče zastave«. Vse vojni material je padel v finske roke. Ostanke boljševiških čet so bili ujeti ali pa blodijo sedaj po gozdovih v okolici kraja Ausas. Ta finska zmaga je dosegla svoj višek v okupaciji kraja Praasa, ki je 40 km zapadno od Petrozkoja, kjer se združuje več cest, ki vodijo proti temu mestu. Praasa so finske čete najprej obkolile ter prisilile končno posadko k predaji. Mesto so zavzele finske čete, ki so prodrele od severa in z obkoljevalnim manevrom postopno pretrgale vse prometne zveze. Borbe na tem področju so bile zelo srdite in so se finske čete na zelo težavnem terenu izvrstno izkazale. Finci so zajeli obilo vsakovrstnega vojnega plena, med drugim tudi 92 tankov, med katerimi 35 pravcati kolosov. Preštavanje ostalega vojnega plena, še ni zaključeno. Del zaplenjenih sovrainskih tankov in avtomobilov je bil popolnoma intakten in takoj uporabljen v borbi proti sovrainiku.

Napadi finskih letal na murmansko železnico

Helsinki, 29. sept. d. Finski bombniki so v nedeljo uspešno napadli več strateško važnih točk vzdolž 1200 km dolge železniške proge Petrograd—Murmansk. Kakor je bilo sredi objavljeno, so finska letala osredotočila svoje napade posebno na važni tovorni kolodvor v Petrozavodsku ob Oneškim jezeru, ki je bil napaden v več zaporednih valovih. Z bombami so bile hudo poškodovane železniške proge, skladišča in vlaki na progi. Razen tega so finska letala na več točkah zadela in razdejala železniški nasip murmanske železnice, tako da je promet na njej docela ustavljen.

Berlin, 29. sept. s. Zadnji finski komunikacijski bežilec, da je neko sovrainsko letalo v poslednji 24. urah bombardiralo Kuusamo, kjer ni povzročilo nobene škode, ter Kemijärvi, kjer sta bili dve poslopji lažje poškodovani. Finske letalske sile pa so desetkrat napadle železniško progo Petrozavodsk—Rumijaki ter z bombami zadele več železniških postaj in vlakov na teh postajah. Nekateri vlaki so bili natovoreni s strelivom ter so zleteli v zrak. Na drugih točkah proge proti Murmansku, je bil promet prav tako prekinjen. V letalskem spopadu nad Derevjanojem ob Oneškim jezeru, južno-vzhodno od Petrozavodska, so bila sestreljena tri sovrainska lovka letala. Nekaj nadaljnjih letal je bilo sestreljenih v bližini Rukajärvi. Finsko protiletalsko topništvo je na bojišču v vzhodni Kareliji sestrelilo še tri nadaljnja sovrainska letala. Skupno so ruske letalske izgube znašale 9 aparatov, finske pa eno letalo.

Obnova železniškega prometa z Viborgom

Helsinki, 29. sept. d. V soboto je bil obnoven železniški promet med Viborgom in ostalimi finskimi mesti. S tem je bil Viborg po 18 mesecih zopet povezan s svojim finskim zaledjem, ko se je osvobodil težkega sovrainsko-ruskega jarma. Železniška postaja v Viborgu je seveda še vedno

kup razvalin, ki so ostale po umiku sovrainsko-ruskih čet toda železniške tire je bilo mogoče v toliki meri spraviti v red, da se je sedaj lahko pričel železniški promet.

Grozote vojne na Finskem

Helsinki, 29. sept. d. Na begu iz bivših finskih pokrajin boljševiški vojniki niso izropali le vseh zasebnih hiš, trgovin in delavnic, marveč so odvlekli v gozdove tudi večino finskega civilnega prebivalstva iz krajev, ki so jih opustošili. Kakor se bilo v nedeljo sporočeno s pooblaščenega finskega mesta, so boljševiški vojniki prisilili finsko civilno prebivalstvo, da je moralo biti vedno tesno za bojnimi črtami tako, da je bilo izpostavljeno isti usodi kakor vojaki. Kot posebno značilen primer navajajo finske oblasti usodo prebivalstva nekega malega finskega mesteca po neki bitki, v kateri so bile sovrainske čete prisiljene k umiku. Ko so se morale umakniti pritisku finskih čet, se je med finskimi civilisti naenkrat pojavil sovrainski politični

Po veliki bitki za Kijev

Nekaj podrobnosti o porazu Budionjevih čet

Berlin, 29. sept. d. Sedaj, ko je zaključena bitka za Kijev, prihajajo postopno na svetlo podatki o individualnih uspehih posameznih nemških divizij, ki so iz te bitke napravili največjo vojaško zmago, kar jih pomeni svetovna zgodovina. Sredi bitke je bilo s pristojne nemške vojske strani objavljeno, da se je neki nemški diviziji, ki je imela v borbi 8000 mož, en sam dan posrečilo vzhodno od Kijeva zajeti nad 400 ruskih tovornih avtomobilov, skoraj 100 topov in nad 20.000 ujetnikov. O neki drugi nemški diviziji se je zvedelo, da je tako naglo prodrla med oddelke sovrainsko-ruske vojske, da je bila nekaj časa docela zajeta od reke umikajočih se sovrainsko-ruskih čet. Navzlic temu pa edince te divizije niso le kljubovale sovrainsko-ruskemu navelu, ki jih je pritiskal od vseh strani, marveč so v enem samem dnevu ujele nad 10.000 sovrainskih vojakov in zaplenile mnogo vojnega materiala.

Berlin, 29. sept. d. Nemški vojni dopisnik E. M. Arndt objavlja zelo živahno podano sliko o nepopisni zmešnjavi, ki jo je povzročila bitka za Kijev v sovrainsko-ruskih armadah. Arndt piše:

»Nihče izmed množičnih sovrainskih političnih komisarjev ni mogel preprečiti poraza pri Kijevu. Na stotine gorečih tovornih avtomobilov, razbitih tankov in traktorjev najmodernejše konstrukcije je zapiralo pota proti mestu. Neumljeno mrzli jesenski veter je razpohloval požare in divgal dim visoko pod oblake. Goreča skladišča so napravljala vrtis pravcati ognjenih stebrov. Barake, ki so se zrušile pod silnimi eksplozijami bomb nemških stromoglavcev, so pokopale pod svojimi ruševinami neštene mrtlice. Podivjani konji so s svojimi vpregami dirjali naokrog. Zaman so sovrainski protiletalski topovi streljali na nemška letala. V peku treskajočih bomb se je zrušila sleherni volja, da od pora. Na tisoče sovrainskih vojakov je zbežalo iz mesta na vse strani v nadi, da se jim bo posrečilo odnesti zdravo kožo iz toče granat. Mnogi med njimi so našli grob v močvirjih jugovzhodno od mesta. Strojnice nemške pehote so jih pričele obsipati s kroglatami s severa, dočim jih je z juga tolklo nemško topništvo, razbijajoč sleherni njihov odpor. Rjoveči in pijani vojaki Budionjevih transportnih oddelkov so še bolj večali kaos, opotekajoč se med zgoznelimi trupli padlih vojakov in crknjenih konj. Po zatrtanih potih so si naši tanki utirali pot in hiteli nezadržno dalje. Izza vogalov hiš, z vrhov in iz jarkov so nam prihajali naproti boljševiški vojniki z dvignjenimi rokami, iztrpani in tresoč se, prave podobe strahu. Povsod, kamor so bili poslani, so naleteli na nemški odpor in še le granate protitankovskega topništva in borbe stromoglavnih letal so Budionjevim okrog Pirjatina obkoljenim divizijam dopovedale, da je prišel konec. Sredi poginja-

komisar in pričel streljati na vaščane. Izmed vseh se je rešil samo neki poltretje leto star deček, ki je ranjen ušel pokolu in je sedaj v oskrbi v nekem finskem vojnem lazaretu.

Velika aktivnost nemškega letalstva

Berlin, 29. sept. d. Nemško letalstvo je bilo tudi v nedeljo ves dan zelo aktivno na vseh odsekih vzhodnega bojišča. Z velikim uspehom je napadalo utrdbene naprave in postojanke. Kakor javljajo s pristojnega nemškega vojaškega mesta, so imeli boljševiki pri vseh teh letalskih napadih velike krvave izgube. Med drugim so nemška letala z bombnimi zadetki uničila tri vlake in številna motorna prevozna sredstva. Nemška letala so tudi to pot bombardirala sovrainsko-ruska letališča, zlasti na severnem odseku fronte. Metala so bombe vseh kalibrov in so na nekem letališču uničila 6 na tleh razvrščenih letal. Zadetih je bilo nadalje tudi več hangarjev in poslopij za moštvo.

Boji madžarske vojske

Budimpešta, 29. sept. d. S pristojne madžarske vojske strani javljajo, da v odseku vzhodnega bojišča, kjer se bore madžarske čete, ni bilo nobenega omembe vrednega dogodka, razen nekaterih manjših važnih sovrainsko-ruskih napadalnih poizkusov, ki pa so bili zavrnjeni. Za sovrainsko-ruski obrambni črtami so bili opaženi veliki požari in silovite eksplozije, po katerih se z veliko verjetnostjo lahko sklepa, da so sovrainske čete zaposlene tamkaj z uničevalnimi deli velikega obsega.

Mogočen pregled

Industrijske, obrtniške in imetijske produkcije kraljevine Italije in njene nove ljubljanske pokrajine.

Novozgrajeno moderno razstavišče

Celotno razstavišče z vsemi razstavami je občinstvu dostopno do 9. ure zvečer.

Polovična vožnja na železnici

Pri postajni blagajni kupite cel vozni listek v Ljubljano in ga pustite žigovati pri velesojmaki blagajni, nakar velja za brezplačno povratek.

Vstopnina za enkratno obisk L. 4.—, žigovanje voznega listka brezplačno.

Ljubljanski velesojm 4.—13. oktobra

„Mir maščevanja“

Strasten izliv londonskega glasila angleških finančnikov

Berlin, 29. sept. u. »Financial Times« je v nekem članku ostro napadel one, ki so menili, da pomeni program, kakor je bil določen na Churchillovem in Rooseveltovem sestanku, osnovno za »mir, v katerem bo vsem odpuščeno« ter je proglasil, da bo to »mir maščevanja«. Napačno je, piše ta novinarski list, vedno znova ponavljati, da je v interesu Anglije in njene trgovine, da je Nemčija močna. Bombe, ki so v noči na 31. december pretekle leta zažgale City, so že same povzročile večjo škodo, kakor so znašali dobički Citya v zadnjih 20 letih v trgovinskem prometu z Nemčijo.

Gospodarsko močna Nemčija bi zmerom predstavljala grožnjo. Zaradi tega je absolutno potrebno potisniti jo v bedo za dolga stoletja, uničiti njeno industrijo, izločiti jo iz mednarodnega prometa, spremeniti jo v agrarno deželo, v kateri ne bodo izdelovali ne avtomobilov, ne drugih strojev. Nemški tisk je objavil vse te blazne izjave in opozoril nanje kot iskreni izraz angleškega razpoloženja in misljenja angleške plutokracije. Znano je, da je »Financial Times« njeno službeno glasilo. Enakega misljenja pa so tudi v Ameriki, s katero je londonski list v tesnih zvezah.

Odhod Italijanov iz Teherana

Šestdnevno potovanje v avtomobilih po puščavskem ozemlju — šikane sovjetskih in angleških oblasti — Srečen prihod v Turčijo

Ankara, 29. sept. d. V Erzerum je dospela prva skupina italijanskih in madžarskih državljanov, ki so se izselili iz Teherana. Prvo skupino, v kateri je bilo 150 ljudi, tvorijo izključno žene in otroci. Kakor poroča Anatolska agencija iz Erzeruma, je prišel tja kaj z družino tudi odpravnik poslov bolgarskega poslanstva v Teheranu Dafinov, ki je iz Erzeruma nadaljeval pot v Carigrad.

Ankara, 29. sept. d. Preko Ankare je vozil prvi osebni vlak, s katerim se vrača 500 italijanskih državljanov iz Teherana v domovino.

Carigrad, 29. sept. s. Po povratku italijanskih diplomatov in naših rojakov, ki so bivali v Iranu, so se izvedle sledeče podrobnosti:

Italijanski poslanik Petrucci je došel z osebnim poslanstvom in drugimi Italijani v Erzerum na meji Irana in Turčije po šestdnevno težavnem potovanju preko ozemlja, ki so ga zasedle sovjetske čete. Zlasti v zadnjih dneh bivanja v Iranu so bila nad Italijani raznovrstna nasilstva. Sovjetske čete, ki so vkorakale v Teheran 17. septembra, so zvečer aretirale italijanskega poslanika in številne naše rojake, ki so se nahajali v poletnem bivališču poslanstva. Sele nekaj ur kasneje je prišel sovjetski poslanik, ki je osvobodil našega poslanika in naše rojake. Medtem so se angleške in sovjetske vojaške oblasti po dolgi posvetovalni odločile pridržati vse Italijane v Teheranu. Sprito odpora poslanika Petrucci, ki ni hotel odgovoriti brez svojih rojakov, so Angleži in Sovjeti popustili, do zadnjega pa so skušali prepričati, da bi naši rojaki odgovorili z diplomatskim vlakom. Tudi ta poizkus nasilja se je izjalovil in italijanska skupina 300 mož in 106 žen ter 68 otrok je odpotovala.

iz Teherana v 120 avtomobilih, ki jim je najelo naše poslanstvo, ker se sedanja iranska vlada ni za naše ljudi več zanimala. Skupina je zapustila Teheran ponoči 18. septembra in je prevozila 1000 km poti od glavnega mesta do turške meje v počasnih etapah na puščavskem ozemlju. Z Italijani so ravnali na vsej vožnji kakor z vojnimi ujetniki, kar je bilo posebno hudo v predelih, ki so jih zasedle sovjetske čete. Ponoči so morali Italijani prebiti v odprtih in nezdružljivih brez vode in živil, ob stražah boljševiških vojakov. Zastopnik iranskega zunanega ministra Nuryada, ki mu je bilo poverjeno spremljevanje in zaščita konvoja, je izginil po prvi etapi in prepustil Italijane usodi, dočim je funkcionar japonskega poslanstva v Teheranu Asa Oka spremljal konvoj do turške meje ter delil z Italijani vse nevarnosti in odbil sovjetsko ponudbo za posebno namestitve. Vsi naši rojaki so na odisejskem potovanju vzdržali visok fašistični duh. Na neki etapi je bila opravljena poroka dveh mladih italijanskih državljanov, na neki drugi etapi pa sta se rodila dvojčka dvema italijanskima zakoncem. Na turški meji so sovjeti zadržali 7 Italijanov pod pretežno naknadne kontrole. Sprejem s strani turških oblasti je bil zelo priščen. Naš poslanik je dobil a razpolago številne vojaške avtomobile. Danes bodo naši rojaki predvidoma dospeli v Carigrad.

Sofija, 29. sept. d. Po vesteh iz Teherana, je iranska vlada pozvala nemške državljanke, ki se še nahajajo v Iranu, da se v 24 urah prijavijo kot ujetniki. Po mnenju poučenih krogov je v Iranu na svobodi še kakih 80 Nemcev, ki jim je uspelo skriti se in se izogniti sovjetskemu odnosno britanskemu vojnemu ujetništvu.

Zasedanje italijansko-hrvatskega gospodarskega odbora v Benetkah

Benetke, 29. sept. s. Pod vodstvom pooblaščenega ministra grofa Volpia se je tu v soboto sestel italijansko-hrvatski gospodarski odbor, ki se je ustanovil na osnovi 4. člena pakta o sodelovanju in prijateljstvu med Italijo in Hrvatsko. Odbor je pričel razpravljati o vrsti vprašanj, ki se tičejo trgovinskih odnosov in tudi širšega gospodarskega sodelovanja med Italijo in Hrvatsko na področju javnih del, gospodarskega kredita, itd. V hrvatski delegaciji je poleg finančnega ministra dr.

Košaka še okrog 15 članov, ki zastopajo posamezna hrvatska gospodarska področja. Na italijanski strani sodelujejo na zasedanju tudi italijanski poslanik v Zagrebu Casertano, pooblaščen minister Pietro Marchi in vrsta strokovnjakov. Z letalom je prišel iz Zagreba v Benetke tudi hrvatski zunanji minister Lorković. Spremlja ga njegova soproga. Njegovo potovanje pa je privatnega značaja. V Benetke je v soboto popoldne prišel tudi guverner Dalmacije Eksc. Bastianini.

Letalski boji na zapadu

Berlin, 29. sept. d. V noči na ponedeljek so britanska letala metala na več krajev zapadne Nemčije zažigalne in rušilne bombe. Kakor je bilo davi javljeno s pristojnega mesta v Berlinu, je bilo med civilnim prebivalstvom nekaj lažjih izgub in v stanovanjskih okrajih raznih krajev povzročene nekaj nepomembne gmotne škode.

Berlin, 29. sept. s. Tudi v tednu od 20. do 27. septembra je nemško letalstvo dokazalo, da je še vedno v premoči nad angleškimi letalstvom. V teh dneh je sestrelilo 89 angleških letal. Pri tem so vstela tudi letala, ki so bila sestreljena v Severni Afriki.

Tuja letala nad švico

Bern, 29. sept. d. Kakor je bilo davi objavljeno s pristojne vojaške strani, so v noči na ponedeljek tuja letala v več zaporednih valovih v zelo veliki višini preletela zapadni del Švice v smeri od severa proti jugu. Letala so se v obratni smeri vračala po isti poti 30 minut po polnoči. Švicarska protiletalska obramba je bila alarmirana in je stopila v akcijo.

Justifikacije v češko-moravskem protektoratu

Praga, 29. sept. d. Davi je bilo objavljeno, da so bile izrečene prve smrtno obsodbe v zvezi z obsednim stanjem, ki ga državni protektor Heydrich proglasil nad češko-moravskim protektoratom. Vojno sodišče v Pragi je obsodilo na smrt dva bivša generala, namreč Josefa Bilyja in Huga Vojto, ki sta bila obtožena, da sta pripravljalila vstajo. Vojno sodišče je odredilo tudi zapleno njune imovine. Vojaško sodišče v Brnu je izreklo smrtni obsodbi nad Alojzom Trnecko iz Rauschn in Rudolfom Pospíšilom iz Tynovic, ki sta bila obtožena sabotažnih dejanj. Nadaljnje smrtno obsodbe je izreklo praško vojno sodišče nad Ladislavom Kunkzomom in Vencelom Francem, pri katerih so našli orožje, čegar posest je prepovedana. Vsi oboje so bili v nedeljo ustreljeni.

Kuga v Mandžukuu

Hsingking, 29. sept. s. Ta je izbruhnila kuga. Prebivalstvo je silno v skrbeh. Oblasti so podvzele vse ukrepe, da preprečijo njeno razširjenje. Mnogo poslopj je bilo izoliranih. Prišli so s cepljenjem v množicah. Javna zbirališča in lokali so dostopni le proti potrdili o cepljenju. Uvedeno je bilo najstrožje nadzorstvo na vseh dohodih in mestu, da se prepreči, da bi bolniki zapustili Hsingking. Določeno se bile posebno strogo kazni za vsako prikrivanje bolnikov in nagrade za one, ki lahko prijavijo kake podatke o ognjiščih boleznih. Oblasti upajo, da bodo preprečile njeno razširjenje.

Obletnica kapitulacije Varšave

Varšava, 29. sept. s. Včeraj je potekla druga obletnica kapitulacije Varšave. Nemške oblasti v nekdanjem poljskem glavnem mestu so proslavile s posebnimi svečanostmi to prvo zmago v vrsto nemških vojniših pohodov. Načelnik propagande berlinskega okrožja Wächter je govoril na zborovanju narodno socialistične stranke in opozoril na to, kako se ob obletnici zaključka nesmiselnega šovinističnega poljskega odpora nemške oborožene sile zmagovito bore na vzhodnih bojiščih proti boljševizmu. Na zborovanju so tudi prečitali zgodovinsko vojno poročilo nemškega vrhovnega poveljstva o zaključku pohoda na Poljsko.

Vojna na Kitajskem

Tokio, 29. sept. (Domei). Kakor poročajo z enega izmed japonskih letalskih oporišč v centralni Kitajski, je japonsko letalstvo včeraj ponovno izvršilo drzen napad na Cunking. Navzile silovitemu ognju kitajskega protiletalskega topništva so japonska letala v nizkem poletu napadla kitajske obrambne naprave ter zadela mnoge važne vojaške objekte.

Odhod angleškega poslanika iz Tokija

Tokio, 29. sept. (Domei). Britanski veleposlanik v Tokiu Craigie bi moral danes odpotovati v luko Kobe, kjer se je namenaval vkrcati na parnik za potovanje v Zedinjeno državo na dopust, davi pa je nedanoma odpovedal na parniku rezervirane prostore. V britanskem poslanstvu izjavljajo, da nameravani odhod britanskega poslanika v Ameriko nima značaja kakih represalij, kakor se skuša tolmačiti z gotovih strani.

New York, 29. sept. d. Po nekaterih ameriških informacijah iz Tokija sodijo, da se britanski veleposlanik Craigie, ki ima v načrtu potovanje v Ameriko, ne bo vrnil na svoje službeno mesto v Tokio, dokler Japonska ne bo imenovala naslednika bivšemu svojem poslaniku v Londonu šigemuciu, ki ga je pozvala na poročanje v Tokio.

Nemško-bolgarska gospodarska pogajanja

Sofija, 29. sept. d. Kakor izjavljajo v pristojnih krogih bolgarske prestolnice, se bolgarsko-nemška trgovinska pogajanja pod vodstvom bolgarskega trgovinskega ministra Zagorova in načelnika nemške gospodarske delegacije dr. Landwehrja ugodno razvijajo. V soboto sta Zagorov in Landwehr odpotovala iz Sofije na kratek obisk v Makedonijo, kjer bosta

med drugim posetila tudi Ohrid. Pogajanja sode danes nadaljevala v Sofiji. Po sedanjih dispozicijah pričakujejo v kratkem tudi pričetek trgovinskih pogajanj med Bolgarijo in Italijo in za bližnjo bodočnost, najbrže v začetku oktobra, je napovedan tudi prihod švicarske in finske gospodarske delegacije.

Borba proti draginji

Ljubljana, 21. septembra.

Med številnimi razpravami, ki se vrstijo na ljubljanskem sodišču, je bila zadnje dni najzanimivejša proti nekemu Ižancu. Razprava se je začela že okrog prvega, a je bila zaradi zaslišanja preč prekinjena in preložena na minuli četrtek. Ižancu je obtožnica očitala, da se je 19. maja prekršil na Vodnikovem trgu proti št. 7 uredb o cenah. Obtoženec je tistega dne došel v Ljubljano in je kar po trgu spraveval, kje je ta in ta mesar. Bil je sila zgovoren in je vsakemu povedal kako in kaj. Da ima skleniti z njim svinjsko kupčijo, da je rje-gov prašič zelo rejen in je pristavil, da ni tako nespeten, da bi prodal prašiča po maksimalni ceni (7,60 lire), temveč da ga bo po 9,50. Nič hudega bi se ne bilo zgodilo podjetnemu Ižancu, če bi ne bil svojih trgovskih načrtov izdal tudi nekemu tržnemu nadzorniku, ki ga je prijavil sodišču. Na prvi razpravi je bil zagovarjal, da je prodal svojega prašiča po maksimalni ceni, pač pa da je mesar dal njegovi ženi in otrokom 76 lir nagrade. Obtoženec je zahteval zaslišanje nekaterih preč ki da morajo prisesti. Zaradi tega je bila razprava prekinjena.

Na zadnji razpravi je bila zaslišana prič. ki je izpovedala, da je Ižanec zahteval 9,50 lire za kg žive teže. Za prašiča je skupno prejel 760 lir, žena in otroci pa nadaljnih 76 lir. Prašič je bil težak 160 kg. Sodnik poedinec je obsodil Ižanca na 500 lir denarne kazni in na 114 lir povprečnine. Sodnik je bil mnenja, da je Ižanec bistveni del kupnine. Ižancu je še povedal, da sme v roku treh dni vložiti priziv. Obtoženec je izjavil, da bo vprašal ženo in je verjetno, da se bo pritožil.

Neki pek je bil obtožen, da je majo prodal hlebečke kruha po previsokih cenah. Mojster pa je krivdo odločno zanikal in je pristavil, da so nekateri ljudje pokupili velike množice kruha in potem z njim prekupevali. On je kruh zmerom prodal po maksimalnih cenah. Sodnik je obtoženca v nekaterih točkah opretil, pač pa ga je obsodil zaradi tega, ker je prodal delavkam in delavcem tobačne tovarne hlebečke kruha po pol kg za 2,50 din ali 95 stotink. Sodba: 7 dni zapore, 400 lir denarne kazni ali 18 dni zapore in povračilo na 114 lir določene povprečnine.

Nekemu gostilničarju iz zapadnega dela Ljubljane je obtožnica očitala več prestopkov. Prodajal je vsakovrstna jedila in pi-jake po znatno višjih cenah. Svojem gostom je postregel s pečnim kozličem po 7 lir, dočim je znašala najvišja dopustna cena 6,10 lire; s praženimi jetri po 5,50 lire (dopustna cena 4,95 lire); s šunko po 8 lir (najvišja cena 5,70 lire) in z namiznim rizlingom po 10 lir (najvišja cena 8,35). Gostilničar se je zagovarjal, da je maksimalne cene sicer poznal, da pa je bilo vse blago tako drago, da bi imel izgubo, če bi prodal po določenih cenah. Sodnik ga je obsodil na 7 dni zapore, 500 lir denarne kazni in 114 lir povprečnine. Pek in gostilničar sta vložila priziv.

Naše gledališče

DRAMA

Začetek ob 18.15 ur.

Torek, 30. septembra: zaprto.

Sreda, 1. oktobra: Katarina Medičejska.

Red Sreda.

Četrtek, 2. oktobra: Katarina Medičejska.

Red Četrtek.

Petek, 3. oktobra: zaprto. (Generalka.)

Sobota, 4. oktobra: Hamlet. Premiera.

Red Premierski.

»Katarina Medičejska« je delo italijanskega dramatika Rina Alessija, v katerem je pokazal zgodovinske zapletitve za časa Katarine vlade, njeno osebnost in značaj. Vloga Katarine spada med nenavadno zanimive dramske vloge, kraljica jo bo Marija Vera. Prevod je napravil ravnatelj Pavel Golia. Režiser dr. B. Kreft. Igrali bodo: Kralj, Sever, Šaričeva, Remčeva, Milan Skrbink, Gregorin, Levar, Lipah, Cesar, Presetnik, Potokar, Dre-novec, Peček, Bratina, Brezgar, Tiran, Jurga Boltarjeva, Raztresen. Predstava bo v sredo za red Sreda. Začetek predstave ob 18.15. Konec ob 20.45.

Druga premiera v letošnji sezoni ob Shakespearov »Hamlet«, v novi režiji, zasedbi in inscenaciji. Mojstrovina, ki ima na našem odru in pri našem občinstvu že svojo zanimivo tradicijo uspeha, bo vzbudila v novi predstavi najvišjeh navedenih znanj. Hamleta bo igral Jan. Režiser dr. Kreft. Scenograf ing. R. Franz.

OPERA

Začetek ob 17.30 ur.

Sreda, 1. oktobra: Aida. Premiera. Red Premierski.

Valerija Heybalova bo pela prvič na našem odru naslovno partijo v Verdijevi operi »AIDA«. Nov v letošnji zasedbi bo tudi Popov v partiji egiptskega kralja. Zasedba ostalih glavnih partij je sledeča: Amneris — Kogejeva, Radames — Franci, svečenik — Betetto, Amonasro — Primožič, sel — Rakovec. Dirigent A. Nefat. Letos je opero na novo režiral Ciril Debevec. Nova koreografija je delo ing. P. Golovina. Zborovodja R. Simoniti. Inscenator ing. arh. E. Franz. Opozorjamo na začetek predstave, ki bo ob 18.15 ur (ob pol šestih). Konec okrog 21. ure.

Prihodnja operetna premiera bo Strauss »NETOPIR«, ki spada med klasična dela in uživa posebno popularnost. Letošnja uprizoritev tega dela bo v popolnoma novi zasedbi. Ljubitelji melodiozne glasbe očarljivih Straussovih napevov in dovpljenega dejanja bodo našli v tej predstavi mnogo zadovoljstva. Dirigent D. Zebre. Režiser E. Frellh. Koreograf B. Pilato. Uprava Narodnega gledališča sporoča: Sprejem abonmentov za red Premierski in stalna abonmaja Sreda in Četrtek je zaključen. Za reda A in B, ki nista vezana na določene dneve, je na razpolago še dovolj lepih sedežev vseh vrst. Prijave bodo sprejemali do vsehviš srede od 10. do 12. in od 15. do 17. v veži dramskega gledališča, od srede naprej pa v pisarniških prostorih v pritličju.

Gospodarstvo

Maksimalne cene za usnje

Glede na naredbo o zbiranju, izdelovanju in predelavi kože od 11. septembra (Službeni list št. 74 od 13. septembra) je Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino z naredbo od 26. t. m. določil maksimalne cene za usnje iz strojene kože v Ljubljanski pokrajini.

Cene za strojene kože so za proizvajalce predpisane takole: a) rastlinsko strojeni krupni: cele kože 60,50 lire za kg, krupon 80, vrat 50, okrajevina 30 lir za kg; b) rastlinsko specialno strojeni krupni: cele kože 71 lir, krupon 95, vrat 58 in okrajevina 40 lir za kg (posebno strojeni krupon mora imeti žig proizvajalne tvrdke in pri analizi ne sme dati več ko 18% vode in 2,5% pepela, ne manj ko 1% maščobnih snovi, 13% raztopljivih organskih snovi, 68% kožne tvarine in 30% vezanega strojila); c) rastlinsko strojeni krupon za jermene: 95 lir za kg; d) rastlinsko strojeni notranjki: cele kože 71 lir, krupon 100, vrat 55, okrajevina 35 lir za kg; e) rastlinsko specialno strojeni notranjki: cele kože 85, krupon 130, vrat 65, okrajevina 40 lir; f) črna gladka kravina rastlinsko strojena v celj koži 90 lir za kg; g) rjava kravina 100 lir za kg; i) črna rastlinsko strojena teletina, gladka, v celih kožah

125 lir za kg; i) rjava teletina 160 lir za kilogram; l) goveji in telečji črni boks v celih kožah 1,95 lire za dm² ali 18 lir za kvadrat; m) goveji in telečji boksi, barvan, 2,10 lire za dm² ali 19 lir za kvadrat; n) waterproof v celih kožah 3 lire za dm² ali 26 lir za kvadrat; o) lkanec za sedlarje (blank): cele kože 75 lir, krupon 110 lir, vrat 60 lir, okrajevina 35 lir za kg; p) svinjsko galanterijsko usnje v celih kožah 1,60 lire za dm² ali 15 lir za kvadrat; q) goveje, telečje in ovčje usnje za podloge v celih kožah 1,80 lire za dm² ali 17 lir za kvadrat; r) ovčina iz uvoženih surovih ovčjih kož 1,40 lire za dm² ali 13 lir za kvadrat; s) strojena ovčina, uvožena iz Hrvatske, 35 lir za kilogram.

Preprodajalci smejo pribiti k zgoraj navedenim cenam pri prodaji celih kož po 10%, pri prodaji njih delov pa po 15%. Kože se morajo oddajati trgovcem ali drugim v skladiš s predpisi, ki jih izda Visoki komisariat.

Kräftelji te naredbe se kaznujejo po čl. 7. do 11. uredb o cenah z dne 12. marca 1941. Ta naredba stopi v veljavo 1. oktobra 1941—XIX in ukinja vse prejšnje nje nasprotujoče določbe.

Preki sod za spekulante z žvili na Hrvatskem

Pretekli teden je hrvatska vlada izdala zakonsko uredb o razširjenju pristojnosti prekih sodišč za vsakega, ki zahteva za živila in življenjske potrebščine višje cene, kakor so predpisane in za vsakega, ki skriva to blago ali krši predpise glede oskrbe prebivalstva z žvili in življenjskimi potrebščinami. S smrtno kaznijo se kaznuje proizvajalec, ki v določenem času ne odda ugotovljenih presežkov žita ali jih prodaja oseb, ki ni pooblaščen kupovati za prehranbeno direkcijo, nadalje mlinar, ki melje moko v nasprotju s predpisi, ki mlevske izdelke skriva, ki prevzema žito za mletve brez predpisane spremnice in ne vodi predpisanih knjig, da bi se izognil kontroli. Z isto kaznijo se kaznuje komislonar prehranbene direkcije, ki kupuje in oddaja žito v nasprotju s predpisi ali ne vodi predpisanih knjig, kakor tudi pek, ki peče kruh v manjši teži odnomo ga prodaja po višji ceni ali pa skriva moko, ki jo je dobil za izdelovanje kruha odnosno jo prodaja; nadalje trgovec, ki prodaja moko po višji ceni, kakor je predpisana, ali jo skriva, odnosno jo prodaja v nasprotju s predpisi. Prav tako pride pred preki sod oni, ki krši predpise glede oskrbe prebivalstva z mesom, nadalje oni, ki izvozi žvino ali živinske proizvode brez dovoljenja v inozemstvo, ki kupuje ali prodaja žvino po višji ceni, kakor je predpisana, in mesar ali trgovec, ki prodaja mesne izdelke po višji ceni kakor je predpisana, ali blago skriva ali zadržuje. Smrtna kazen velja tudi za državne in samoupravne uradnike, ki v izvrševanju svojih dolžnosti kršijo predpise v pogledu prehrane, in končno vsakdo, ki v nasprotju s predpisi izvaža ali skuša izvažati zlato in ostale plemenite kovine, tu denar in vrednostne papirje ali pa uvažati dinarske novčanice ter obveznice bivše kraljevine Jugoslavije. Smrtna kazen zadene tudi onega, ki kaznivo dejanje povzroči ali podpira.

Posvritev brezmesnih dni.

Kakor smo že prejšnji teden poročali, je zagrebško mestno načelstvo odredilo, da je na brezmesne dni (v torek in petek) prepovedano poleg telečjega, govejvega in svinjskega mesa prodajati prekajeno meso, mesne izdelke, slanino in perutnino. Zdaj je mestno načelstvo to prepoved razširilo tudi na meso drobnice, kakor tudi na prodajo pljuč, jeter, možganov, ledvic in ostalih notranjih delov živali, tako da je na brezmesne dni sedaj prepovedana prodaja kakršnegakoli mesa in mesnih izdelkov.

Ker so se na svinjskih sejnih pojavili razni spekulanti in thiotapci je upravni odbor zajednice za trgovino z žvino odredil, da smejo v bodoče na trgih kupovati pitane svinje le predstavniki centrale za žvino. Obenem je bilo objavljeno, da ne obstoja namera rekvirirati pitane svinje. Nadalje je prepovedano mesarjem neposredno kupovati žvino od proizvajalcev temveč smejo žvino kupovati le od pooblaščenih trgovcev z žvino.

Odkupna cena za letošnje sladkorno peso je bila na Hrvatskem določena na 62 kun za 100 kilogramov. Kakor smo že poročali, je bila na nova določena cena sladkorja v trgovini na debelo. Sedaj je določena tudi cena v trgovini na drobno, in sicer na 22,95 kune za kilogram kristalnega sladkorja in 24,75 kune za kilogram sladkorja v kokah. Pri nakupu sladkorja v količini izpod 1 kg pa znaša cena za kristalni sladkor 23 kun, in za sladkor v kokah 25 kun.

Gospodarske vesti

Monopol za izvoz konoplje. Iz Rima poročajo, da je bil s posebnim Kr. dekretom uveden izvozni monopol za konopljo. Za račun države bo smela izvažati konopljo le družba »Ente Nazionale Esportazione Canapa«, ki je pod nadzorstvom ministra za izmenjavo in valute in je dobila za obratni kapital od države 10 milijonov lir. V upravi družbe so zastopniki ministrstva za izmenjavo in valute, finančnega ministrstva, kmetijskega ministrstva in korporacijskega ministrstva. Vrh tega je v upravi državni podtajnik za vojno produkcijo.

Sodelovanje italijanskih in nemških bank. Pretekli teden se je mudila v Nemški delegacija italijanskih bančnikov pod vodstvom predsednika fašistične organizacije kreditnih in zavarovalnih podjetij dr. Ferraria. Delegacija je imela a predstavnik nemških bank številne konference za pospeševanje skupnih interesov in propagiranje skupnih gospodarsko-političnih idej ter harmoničnega sodelovanja. Razpravljali so o vprašanjih, ki se tičejo organizacije kapitalnega trga, politike obrestne mere, prilagoditve valutne in kreditne politike, kakor tudi vprašanja, ki se tičejo blagovne izmenjave ter kririnskoga in obračunskega prometa. Ob priliki poseta italijanske delegacije je imel član uprav-

nega odbora zavoda Deutsche Bank I. Abst zanimivo predavanje o trenutnih problemih nemškega denarništva s posebnim ozirom na financiranje vojne. Ukrepi, ki so bili izdani v Nemčiji so imeli za posledico močno naraščanje hranilnih vlog pri denarnih zavodih. Sredstva od teh hranilnih vlog, so denarni zavodi po večini uporabili za nakup državnih zakladnih menic in zakladnih bonov. Ta postavka je v bilancah nemških denarnih zavodov narasla od 3 milijard v letu 1938 na 16 milijard mark. Likvidnost, ki je nastopila v nemškem gospodarstvu, je imela za posledico nazadovanje bančnih debitorjev in nazadovanje obrestne mere. Kreditni posli kažejo vedno manjšo donosnost, in kreditnem gospodarstvu pa je nastal nov pojav, to je lov za onimi, ki potrebujejo kredite. Strukturne spremembe v bančništvu zahtevajo zaradi tega ukrepe v cilju racionalizacije. Ti ukrepi morajo iti za tem, da se v posameznih krajih, kjer je več bančnih podružnic število teh podružnic zmanjša in da se delovno področje razdeli med posamezni denarni zavodi.

Znatno povečanje italijanske produkcije aluminija. Kakor poroča Giornale d'Italia« bo v letošnjem letu italijanska produkcija aluminija dosegla že 50.000 ton nasproti 40.000 v prejšnjem letu, 32.000 tonam v letu 1939 in 26.000 tonam v letu 1938. Leto 1935 je znašala produkcija komaj 13.800 ton in je takrat predstavljala le 2% svetovne produkcije, med tem ko predstavlja sedanja italijanska produkcija že 5% svetovne produkcije. Za leto 1942 je predvideno povečanje produkcije na 60.000, za leto 1944 pa na 100.000 ton.

Pred racioniranjem prodaje sira. Iz Rima poročajo, da je v Uradnem listu izšel zakonski dekret, s katerim se začasno prepove nakup in prodaja sira, dokler ne bodo izdani predpisi o racioniranju prodaje sira.

Vse trgovce na drobno, ki še niso dobili živilskih kart za mesec oktober, obvešča mestni preskrbovalni urad ljubljanski, da jih dobe v torek, 30. septembra, od 7.30 do 14. ure v nadstropju Mestnega doma sobah št. 3 in 9. Vračanje odrezkov za mesec september bo opravljeno po sledečem redu: trgovci z začetno črko A—M dne 1. oktobra, trgovci z začetno črko M—Z dne 2. oktobra ter pekji v petek, dne 3. oktobra. Pozneje mestni preskrbovalni urad odrezkov za mesec september ne bo več prevzemal. Obenem mestni preskrbovalni urad opominja vse trgovce, da izročajo blago potrošnikom samo na nakaznice, ki so pravilno izpolnjene.

Seznami davčnih osnov urarjev, zlatarjev, pasarjev, optikov, trgovcev s fotografskimi potrebščinami, trgovcev z glasbi in radijskimi aparati, prevoznikov, izdajateljev revij, prevoznikov ter trgovcev z barvami, olji keramiko in bencinom so tudi že razgrnjeni ter opozarjamo zainteresirane, naj si jih ogledajo pri vratarju v pritličju leve hiše mestnega magistrata do 12. oktobra.

Zdržiitev v srbskem rudarstvu. Iz Beograda poročajo, da je prišlo do fuzije med družbo Montanja d. d., ki eksploitrira rudnike antimonove rude Kostanjki, Zajaca in Brasina pri Loznici v zapadni Srbiji in rudnik Bojanovac v vzhodni Srbiji, z družbo Lisanski rudniki d. d. Nova družba Antimon d. d. bo imela glavnico 24 milijonov din. V Lisi in Bojanovcu ima družba toplinice za antimon. Ob priliki fuzije je bila povečana udeležba nemške družbe Preussag. Nova družba bo tudi komisiarno izkoriščala antimonov rudnik v Podrinju, ki pripada Podrinjski rudarski družbi, pri kateri je udeležben angleški kapital.

Sprememba imena angleške Industrijske zbornice. Ker je za industrijo sedaj na Hrvatskem uveden nov naziv »veleobrt«, se dosedanja Industrijska zbornica v Zagrebu imenuje odslej Zbornica za veleobrt.

Vinska letina v Dalmaciji. Iz Zagreba poročajo, da ima Dalmacija letos srednjedobro vinsko letino, ki se ceni na 600.000 do 700.000 hl, od tega odpade približno polovica na italij

Kmetje pospravljajo poljske pridelke

Novo mesto, 29. septembra.

Jesen je tu. Kmetje hite na polje in pospravljajo že dozorele poljske pridelke in kose še ne pospravljeno otavo in deteljo. Krompir je večinoma že pod streho in je v splošnem prav lep. Sicer mu je ponekod deževje škodovalo, da je prišel gniti, vendar z ozirom na to, da je prišel precej bogat, se to ne bo mnogo poznalo. Krompir, ki je kruh malega človeka, bo k prehrani v sedanjih časih mnogo pripomogel in tudi za krmiljenje prašičev, ki se jim bo letos pokrnilo kaj malo ali nič koruze, je preskrbljeno. Ostalo pa ga bo še za prodajo, tako da bodo s krompirjem preskrbljeni tudi mesta in industrijski kraji.

Fižol, kolikor je dozorel, Dolenjci že pospravljajo. Pogosti dež mu je precej škodoval in napadla ga je rja, vendar je dozorel in ima še precej zdrav in lep plod. Ker so kmetje letos sadili več fižola kot običajno, bo tudi pridelek fižola zadovoljiv.

Koruzna polgoma dozoreva in zgodnjo že hčkajo ob večerih. Že se prikazujejo bogato naloženi koruzni oveski po gospodarskih poslopih. Večina koruze pa je še na polju, ker je hladno vreme zakasnilo zorenje. Lahko pa se že sedaj reče, da tudi koruzna obeta zadovoljiv pridelek in je ponekod, zlasti tam, kjer ni bila pregosto posejana, prav lepa in ima velike stroke. Potrebuje pa še nekaj lepih in toplih dni, da bo dozorela. Ajda je večinoma odcvetela in je že v zrnu. Tudi ajda je potrebno še več lepih dni brez slane, da bo žetev po kmetovi volji.

Dolenjski vinogradnik se že pripravlja

na najveselejšo delo — na trgatve. Vinska trta po vinogradih lepo kaže in je z grozdi bogato obložena, a grozdje zaradi hladnega vremena počasi zori. Niti zgodnje grozdje, kakor portugalka, ki prva dozori, še ni potrgana. Če bo še mnogo toplih dni, bo letos sicer bogat pridelek, toda po kakovosti manj vreden in bo vino kislo. Kostonj je tudi dobro obrodil in bo zlasti letos zelo dobrodošel.

Sadna letina na Dolenjskem

Poleg živinoreje, gozdarstva in vinogradništva je donosala dolenjskim kmetovalcem najljepše in redne dohodke sadjereja, ki se je posebno v povojni dobi pričela širiti po novomeškem okraju. Sadjarstvo pa nikjer ni tvorilo edine in glavne gospodarske panoge našega kmeta, zato mu je v predvojni letih posvečal dolenjski kmet le malenkostno pažnjo. O nemi sadnega drevja in o njegovem gnojenju, škropljenju in čiščenju je bilo do pred kratkim na Dolenjskem le malo znanega.

V poslednjih letih so si za to poklicani čim bolj prizadevali, da bi z umno sadjerejo zboljšali doseganje sadjereja, čigar kvaliteta doslej nikakor ni ustrezala za prodajo. Uspehi teh prizadevanj so se kmalu pokazali. Kljub visokim cenam so kupovali kmetje škroplilnike in zlasti pozimi uvedli redno škropljenje sadja proti raznim boleznim in škodljivcem. Največji napredek pa se je dosegel s precep-ljanjem sadnega drevja in dolenjski kmet je pričel nositi na trg mesto običajnega trznega ali mošnega sadja pravo stand-

ardno blago. Vsako leto se je na novo zasadijo na tisoče sadnih dreves.

Po statistiki sadnih dreves je v novomeškem okraju 86.971 jablan, 57.516 sliv, 36.711 hrušk, 23.601 orehov, 22.923 češenj, 4532 breskev in 1086 marelic. Daleko najmočnejše so torej v okraju zastopane jablane, vendar njih kvaliteta še vedno ni ustrezljiva. Poleg jablan so za dolenjsko sadjerejo važne slive. Vendar so prav v novomeškem okraju slivniki v zelo žalostnem stanju in bo treba mnogih prizadevanj, da se v njih vse napake odpravijo. Izredno važno vlogo pa je igral novomeški okraj v trgovini s češnjami, kjer je prednjačila brusniška občina, ki je vsa en sam češnjev log. Daleko na prvem mestu v Sloveniji je bil novomeški okraj v pogledu gojenja orehov, ki je bilo najbolj razširjeno v Orehovicah pri St. Jerneju. V zadnjih letih pa je tudi v tem pogledu nastala precejšnja sprememba, ker je zaradi živahne trgovine z orehovi bilo posekanih zelo mnogo orehovitih dreves.

Letošnja sadna letina je bolj slaba. Češnje, s katerimi so posebno Brusničani vsako leto naravnost preplavili novomeški in ljubljanski trg, so zaradi pomladanskega mraza in pogoste slane zelo slabo obrodile in je njihov pridelek komaj zadostoval za domačo potrebo. Isto tako sploh niso obrodile hruške in slive, zato se že sedaj pričena pojavljati pomanjkanje hruškovega in slivovke. Srednje dobro pa so letos obrodila jabolka. Zgodnjih jabolk sicer ni bilo veliko in je prišlo na trg le večje število belčnikov, ki se elini goje v večjih množinah. Mnogo bolje pa so obrodila pozna jabolka. Po jabolkah je zelo veliko povpraševanje in največ jabolk prodaja letos dolenjski sadjar v Ljubljano. Navadno prodaja kmet kupač kar celo drevo in opravi kupec sam obiranje sadja. Tudi maline na sončnih pobočjih Gorjanec in izsekanih jaskah hribov nad Dolenjskim Toplicami so srednje dobro obrodile in šle kaj hitro v denar. Isto tako pa so dobro obrodili tudi orehi, katere posebno letos kmetje prav ugodno prodajo.

Nove razmere pa so dvignile med dolenjskimi kmeti-sadjarji tudi večje zanimanje za sušenje sadja. V zadnjem času so posebno v novomeškem okraju postavili mnogo novih sušilnic sadja in med njimi tudi mnogo brezdimnih sušilnic. Vse slabše in črvice sajle režejo na krhlje in ga suše. Suho sadje bo zaradi svoje velike redilnosti brez dvoma mnogo pripomoglo k prehrani, istočasno s sušenjem sadja pa se omejuje tudi čezmerna žganjekuha.

Nove gobe in nove cene

Ljubljana, 29. septembra

Težje prebavljive so za občutljive želodce vse trde in težke gobe, če jim ne sledimo kože, ki se n. pr. pri lepem čebularju sleče prav tako lahko kot pri čebuli. Seveda pa to ni pravilo za vse trde in goste gobe, ki so najbolj izdatne za hrano. Prav ta izdatnost je marsikdaj vzrok, da se ta ali oni pritožuje na gobe, ker si je želodec z njimi preveč napolnil ter tako preobremenjen želodec le s težavo prebavi preveliko množino. Pomisliti namreč moramo, da so gobe enako težke ali še težje prebavljive kot nekatere vrste mesa. Prebavljivost gob pa najbolj olajšamo s tem, da ne pripravimo samo ene vrste gob, temveč napravimo jed iz več vrst užiten gob, saj je taka jed tudi mnogo bolj okusna.

Preobčutljivim in bolnim želodcem seveda ni mogoče svetovati, katere gobe naj jedo in koliko jih smejo zaužiti, ker bi s tem posegali že v zdravniško vedo, ki tudi ne more na splošno določati zdravil, temveč lahko pomaga samo po preiskavi posameznika. Še enkrat pa opozarjamo, da so vse pogrete gobe škodljive, čeprav najzlahajnejše vrste. Prav tako niso več za kuhno stare gobe ter nad 24 ur odmrzle. Glavno pa je — kakor pri vseh težje prebavljivih jedeh — da gobe dobro prežvečemo, seveda pa tudi dobro pripravimo. Vsaka goba mora biti prekuhana ali prepražena, da je lažje prebavljiva. V stalni razstavi gob na semenišču je spet nekaj novih vrst, predvsem pa opozarjamo na kostonjevko, ki je redkejša goba, pa prav dobra za vsestransko uporabo. Čeprav prezana nekoliko pomodri, se ni treba te gobe bati. Kostonjevka je zelo podobna jurčku tako po svoji zunanosti kakor po okusu. Nov na razstavi je tudi bakrenoredeč polžar, ki pa ne spada med najboljše gobe, pač je za užiten, dokler je mlad.

Dobili smo tudi nove najvišje cene za dolgo vrsto gob, da se bo prebivalstvo lahko založilo s to dobro prehrano. Vse prodajalke gob morajo imeti vsako vrsto gob natančno obeleženo s ceno, ki pa nikakor ne sme presegati oblastno določene najvišje cene za isto vrsto. Gospodinje odslej brez skrbi kupujejo najrazličnejše gobe na trgu, ker se na razstavi same lahko prepričajo o njih užitenosti in vrednosti.

Pravila za podjetniške in združene podjetniške Dopolavore ter Dopolavore drugih ustanov

V nedeljskem »Jutru« smo povedali, da se anuje delopustne organizacije po Ljubljanski pokrajini in smo objavili pravila za Dopolavore občin, okrajev in mestnih četrti. V naslednjem objavljamo pravila za Dopolavore, ki jih navajamo v naslovu.

Člen 1. Narodna ustanova Dopolavora ima namen pospeševati zdravo in koristno zaposlitev delavcev v prostih urah, z udeležbo v njihovi moralni, razumski, intelektualni in fizični sposobnosti in duhovnem ozračju fašistične revolucije.

Člen 2. Podjetniški Dopolavoro se ustanovi lahko pri podjetjih in ustanovah, ki imajo vsaj 200 odvisnih delavcev. Pokrajinski Dopolavoro lahko odredi ustanovitev združenega podjetniškega Dopolavora med delavci podjetij ali ustanov, ki sami nimajo vsaj 200 odvisnih delavcev. Področje podjetniškega ali združenega podjetniškega Dopolavora ne sme presegati mej pokrajine.

Člen 3. V podjetniški ali združeni-podjetniški Dopolavoro se lahko vpišejo vsi delavci podjetja, ki so dobrega vedenja, izkaznica O. N. D. je veljavna eno leto (fašistično leto). Lastnik iste uživa razne popuste in ugodnosti.

Člen 4. Prapor podjetniškega ali združenega podjetniškega Dopolavora predpiše pokrajinski Dopolavoro.

Člen 5. Podjetniški in združeni-podjetniški Dopolavoro spada pod pokrajinski Dopolavoro, v katerega teritorialnem območju imajo sedež tovarne, ladjevalnice, pisarne, v katerih delujejo člani. Pokrajinski Dopolavoro daje smernice za delo in potrjuje delovne načrte.

Člen 6. Predsednika imenuje predsednik pokrajinskega Dopolavora. Ta zastopa podjetniški in združeni-podjetniški Dopolavoro, sklicuje in predseduje načelstvu, odgovarja za delovanje Dopolavora in za izvrševanje načrtov. Načelstvo sestoji iz štirih ali osmih odbornikov v sorazmerju s številom članov in delom. Člane načelstva imenuje predsednik pokrajinskega Dopolavora na predlog predsednika podjetniškega ali združenega podjetniškega Dopolavora, ki zasliši podjetniške ravnatelje. Na pobudo predsednika izvršuje načelstvo posvetovalne funkcije glede sestave in izvršbe načrtov, pri pregledu uprave in sprejemu članov. Izmed članov načelstva imenuje predsednik tajnika, ki izvršuje predsednikova povelja in ga nadomešča v slučaju odsotnosti ali zadržka, in blaginjska gospodarka. Na predlog predsednika imenuje predsednik pokrajinskega Dopolavora tehnični ravnatelj, katere je izbrati med posebno sposobnimi tovariši v različnih vrstah dela, ki se mora izvršiti.

Člen 7. Podjetniški ali združeni-podjetniški Dopolavoro pospešuje pobude in kulturne, umetniške, sportne, razvedrilne, socialne, avtarične, izletniške, poljedelske itd. manifestacije z ozirom na razmere in lokalne ter prostorne zahteve v izvrševanju splošnih ciljev O. N. D. in posebnih načrtov predsedništva O. N. D. Za udeleževanje in smernice večjega obsega je zaprositi za pooblastilo pokrajinski Dopolavoro in obvestiti pristojnega pokrajinskega poveljnika Narodne Fašistične Stranke (P. N. F.). Za udeleževanje in večje in izven sedeža, mora predložiti predsednik vsaj osem dni pred izvršbo predpisano prošnjo za varovanje proti neugodam. Pri prekrških bosta osebno odgovorna predsednik in pristojni tehnični ravnatelj.

Člen 8. Predsednik podjetniškega ali združenega podjetniškega Dopolavora uživa

ugodnosti in preskrbo, dovoljene članom O. N. D. in morejho prisostvovati vsem manifestacijam, ki jih priredi O. N. D. Predsednik Dopolavora dovoli lahko članom drugih Dopolavorov posejanje sedeža, proti plačilu deleža na udeležbo. Mesečni prispevki članov — razen zneska za izkaznico podjetniških ali združenih podjetniških Dopolavorov — morajo pripadati občinskemu Dopolavoru, Dopolavoru okraja ali mestne četrti, ako njihovi člani posejajo te sedeže iz razloga preoddaljenosti. Višino deleža, katerega naj plačujejo podjetniški in združeni podjetniški Dopolavori občinskemu Dopolavoru, Dopolavoru okraja ali mestne četrti, bo določil pokrajinski Dopolavoro v razmerju s finančnimi možnostmi podjetniškega ali združenega podjetniškega Dopolavora.

Člen 10. Stroški za sedež in naprave podjetniškega ali združenega podjetniškega Dopolavora pripadajo podjetju oziroma podjetjem ali ustanovam, ki imajo bodisi lastni ali nakupa ali graditve nepremičnin na lastne stroške, lastniško pravico.

Člen 11. Dohodke podjetniškega ali združenega podjetniškega Dopolavora tvorijo deleži na vpisnini in udeležbi, ki jih določi načelstvo, prispevki podjetja ali podjetij, katerega letni znesek ni manjši od skupne vsote prispevkov članov, vsehviš trošek izkaznice, prihoda manifestacij, donosa stranskih delovanj, daril, od naklonil zapuščin in premoženjskih dohodkov, od izrednih prispevkov podjetja za pridivite izrednega značaja (natečaji, fašistična obdarovanja, klimatične naselbine itd.).

Člen 12. Upravna pravila podjetniškega ali združenega podjetniškega Dopolavora določijo pokrajinski Dopolavoro: odgovornost upravnega delovanja nosijo osebno in solidarno predsednik, tajnik in blaginjski gospodar. Brez predhodnega pismenega dovoljenja pokrajinskega Dopolavora se odgovorni člani uprave ne smejo zadrževati. Pregled upravnega delovanja izvršuje pokrajinski Dopolavoro po svojih sindikalnih zborih in svojih delegatih.

Člen 13. Disciplinske kazni, ki lahko zadenejo člane, so: a) opomin, b) ukor, c) začasna odpustitev, d) izključitev. Disciplinske kazni pod črto »a« in »b« določi predsednik podjetniškega ali združenega podjetniškega Dopolavora, za male pregreške, ki ne omadežujejo članove časti. Disciplinske kazni pod črto »c« in »d« določi predsednik pokrajinskega Dopolavora za člane, ki se je pregrešil ali bil obojen za dejanja, ki so omadeževala njegovo čast. Nobena disciplinska kazen se ne more predlagati ali izreči, če se ni prej zasluzilo obdolženec in upoštevajo zagovor. Proti disciplinskim ukrepom je dovoljena pritožba na višje organe.

Člen 14. Kjer smatra za potrebno, more predsednik pokrajinskega Dopolavora s privoljenjem političnega tajnika ali pokrajinskega poveljnika Narodne Fašistične Stranke v kraju, kjer je sedež Dopolavora, imenovati izrednega komisarja v nadomestilo predsednika in načelstva. Izredni komisar izvršuje vse one funkcije, ki jih daje pričujoči pravilnik predsedniku in načelstvu podjetniškega ali združenega podjetniškega Dopolavora.

Dr. Avgust Leitgeb — 60 letnik

Res je čil, prožen in mladosten, vendar si dne 30. septembra 1941 že sedmi križ nalaga na rame.

Rojen v Črnomlju v ugledni meščanski rodbini, se je šolal v Novem mestu in na Dunaju, kjer je dosegel čast doktorja prava. Kot sodni praktikant in pristav je služboval v Črnomlju, Ljubljani, Gradcu, Judenburgu, Krškem in drugod, od leta 1921 dalje pa vodi okrajno sodišče na Vrhniki. Vodi s preudarnostjo sodnika, ki sicer temeljito pozna zakone, ki pa ne ostaja pri mrtvi črki paragrafa, marveč upošteva potrebe in zahteve časa. Baš nedolžni in varovanci imajo v njem najsveteljšega čuvarja gmotnih koristi.

V družabnem pogledu je slavljeneec nedosegljiv. Izredno nadarjen za glasbo, virtuozno obvlada orgle, klavir in harmoniko, pozna temeljito glasbeno literaturo in repertoar, je izvrsten pevec in vedno pripravljen s svojo mojstrsko roko ubrati strune, primerne okolju. — Kaj čuda, če je povsod, kjer se pojavi, dobrodošel in mil gost, čigar prihoda je vsakdo vesel. Visoko naobrazen in vsestransko načitan, je tudi v razgovoru zaželen in vzoren družabnik, ki ve povedati vedno kako veselo in dovipno prigodo iz lastnega doživljanja.

Poleg glasbe mu je najbolj pri srcu lov. Mnogo je prelovil v svojem življenju, nešteto knjig in lovskih revij prečital — podkovan je kot malokateri slovenski Nimrod v vseh panogah lova. Škoda le, da se ne more odločiti in prijeti za lovsko pero. Morda se k temu odloči na stara leta, če se bo sploh kdaj postaral.

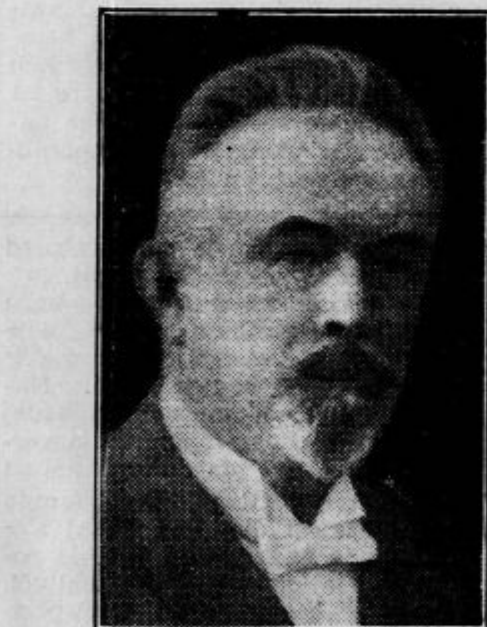
Njegovi prijatelji mu od srca želimo, da bi mu jesen življenja potekala mirno in vedro, kakor si jo zamišlja ob strani družice Ane roj. Kastelčeve, nadebudnega sina Vladimira ter prelepe hčere Marinke v svoji udobni vili na Ložu.

Prof. dr. Ivan Tertnik

(Ob osmini njegove smrti)

Za pol leta je preživel bivšega nemškega cesarja Viljema II., ki se je rodil istega dne in leta (27. I. 1859) kakor pokojni profesor. Obiskoval je trizredno ljudsko šolo v Ljubljani ter jo dovršil z odliko: odlični učenec pa je tudi bil na gimnaziji ter je maturo napravil z odliko. Studiral je na dunajski univerzi klasično filologijo in slovenščino. Nekaj več ko tri leta je bil suplent na drž. gimnaziji v Ljubljani.

Ko je že imel absolutorij dunajske univerze, je uvidel pri svoji natančnosti, da ni mogoče služiti dvema ciljema: z vsi rigoroznostjo poučevati in opravljati korekture in se vrh tega pripravljati še za

Za silne udarce v svojem zakonskem življenju je našel uteho le v šoli med svojimi učenci. Posvetil je šoli vse moči svojega obsežnega in temeljitega strokovnega znanja. Kakor je bil do samega sebe pedanten in natančen, tako je tudi učencem bil strog, neizprosno in natančen učitelj; teh svojih principov se je trdovratno držal.

Čeprav Slovenec — narodnjak — so tudi nemške višje šolske oblasti priznavale njegovo odlično delovanje. O tem pričajo pohvalni dekreti in priznanja ministrstev in deželnih šolskih svetov.

Dr. Ivan Tertnik je bil značajan mož, svest si svoje vrednosti, nikomur se ni klanjal, od nikogar zahteval kake milosti, nikdar ni nikomur razodeval globočine svojega srca, nikdar ni odprl, kakor pravi dr. Tavčar neke v svojih spisih, nikomur skrivnejših kotov svoje duše, tudi v trenutkih ne, ko se je videlo da fizično silno trpi in ga že smrt vabi v svoje domovanje, ker ni hotel buditi pomilovanja ljudi, ki bi zaničevali njegove bridkosti, ki jih je bil v svojem življenju obilo deležen.

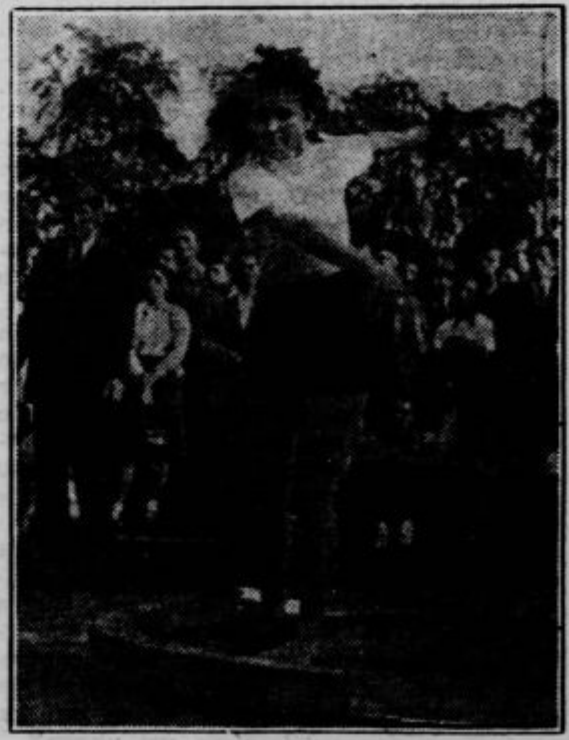
Bodi mu lahka zemlja slovenska!

Prof. Pavel Lokovšek.

Na vseh vrstah so tekmovali...

V bogatem sportnem sporedu minule nedelje so bile tudi tekme v ženski atletiki in kolesarske dirke. Na sliki vidimo: all-round atletkinjo Priboškovo pri izbornem skoku v višino (143 cm) ter talentirano Marinkovo iz Novega mesta po svojem najboljšem metu kroglice ter slednjel Franca Abulnarja, ki je zmagal na 80 km dolgi krožni progi po cestah proti Podutiku ter si priboril naslov seniorskega prvaka Ljubljanske pokrajine.

kruha, kolikor ga je odmerjenega delavcem, ustreza 255 gramov pšenične ali ržene ali 450 gramov koruzne moke. Težki delavci pa lahko namesto 400 gramov kruha dobe 340 gramov pšenične ali ržene ali 600 gramov koruzne moke. Nakup kruha in moke pa se lahko uredi tudi tako, da vsak upravičenec vzame delno količino obojega.

Kar se tiče velikosti hlebcov, so oblastva skrbela, da se v čim večji meri ohranijo običaji. A da bi bila prodaja čim lažja, je bilo sklenjeno, da se mera kruha v prodaji poenostavi na ta način, da se uvede za osnovno hlebec po 50 gramov. Manjše enote kruha peki ne bodo smeli peči, pač pa lahko število 50 gramov množe tako, da bodo v prometu hlebci po 100, 150, 200 gramov itd.

ZVISA NE PLAČE

Smolec mora ves svoj denar izročiti ženi, potem mu da ona vsak dan nekaj dinarjev za cigarete.

Prvega so pa Smolcu zvisali plačo.

Smolec sedi in premišlja:

— Če rečem svoji ženi, da mi še niso zvisali plače, mi bo rekla, da sem tepec.

— In če bi ji rekel, da so ti jo zvisali? ga vpraša prijatelj.

— Tedaj bi bil pa resnično tepec, pritrli Smolec.

Tri tisočletja lova na kite

Že pred 3000 leti so prvotni prebivalci Evrope uganjali lov na kite. Ker je bilo tedaj na kopnem preobilno divjadi vse vrste, ni moglo pomanjkanje dati ljudem pobudo, da so zuna, na viharjem morju, spravljali svoja življenja v nevarnost. Le pogumni možje so mogli tedaj loviti kite in imeti svoje veselje s tem. Kot najstarejši kitolovci veljajo Baski, ki živijo še danes ob Biskajskem zalivu. Ta zaliv je bil v pradavnini prebogat s kiti, kakor nam dokazujejo tako imenovana »pokopališča kitov«; ob njegovih obalah, ogromna ležišča kosti tistih kitov, ki so v tisočletjih naselili na te obale in sta jih zakrila pesek in blato.

Ko so pa Baski mogoče morske sesalce deloma uničili, deloma prepodili proti severu, so jim sledili do Anglije, Islanda in celo do Grenlanda, Novega Fundlanda in Severne Amerike. Malo znano je dejstvo, da so bili ti baskovski kitolovci prvi odkritelji Amerike, davno pred Vikingi in pred Kristofom Kolumbom. Ko so okrog leta 1500 začeli tudi Angleži in Francozi loviti donosne kite, so nastavliali Baske kot harpunirje, pozneje so te zamenjali, zlasti na holandskih ladjah, enako drzni Frizi, ki so veljali dolgo za najboljšie kitolovce, dokler se niso spravili tudi Norvežani z lastnimi harpunirji na ta posel.

Anglija je bila prva dežela, ki je okrog leta 1580 začela uganjati lov na kite kot pravo obrt. Takrat je pošiljala odprave na daljni sever, da bi našle znameniti severovzhodni in severozapadni prehod v Azijo. Odprave niso imele tistega uspeha, ki so ga iskale, pač pa so ugotovile, da so ob obalah polarnih kopnin in otočij morja prepolna kitov, tjulnov in mrožev. To je imelo za posledico, da se je težišče lova na kite pomaknilo proti tem mrzlim deželam, posebno vneto so zasledovali grenlandskega kito, ki je bil med vsemi vrstami te rodbine najpogostejši in najbolj flegmatičen. To je imelo zanj zle posledice, kajti v trest stoletjih so ga popolnoma iztrebili. Okrog leta 1660 je že okrog tisoč ladij za lov na kite redno opravljalo svoje morilno delo v tistih krajih. Kiti so se začeli iz obalnih vodovij umikati na visoko morje, kamor so jim lovci neutrudno sledili, končno so se živali umaknile v morja, ki jih pokriva skoraj stalno led in kamor dotedanje manjše ladje niso mogle za njimi. Toda dobički, ki so jih imele lovske družbe, so bili tako ogromni, da so se rade odločile za gradnjo večjih in boljše opremljenih brodov. Tako so z brezobzirnim žvrom tudi v lednem pasu arktičnih predelov do okrog leta 1890

kite popolnoma iztrebili. To uničevalno delo je moralo biti res strašno, kajti kitolovec Eschels nam poroča v svojih spominih, da je bilo kite ob robu večnega ledovja dobiti pogostoma v velikanskih tropih. Takšen trop je plaval nekoč mimo njegove ladje, žival ob živali, tri dolge ure, uplenili so 112 kitov in so se morali predčasno vrniti domov. Drugič so iz tropa mnogih tisoč živali, ki so morje dobesedno pokrivalo, v kratkem času ulovili 106 kitov. Ni čudno, da so imeli kitolovski družbe 100 do 200 odstotne dobičke. Severno Ledeno morje so v Angliji in Holandiji imenovali zato »zlati rudnik na severu«.

Navzlic temu bogastvu je bil lov na kite še v prvi polovici prejšnjega stoletja razmeroma težak posel. Šele ko je Bremenčan Schlosser okrog 1840 izumil harpunijski top, je postal ta lov lahka stvar, ki se je morala končati s tem, da je kitov končno v arktičnih vodovijih zmanjkalo. Takrat so v tej stroki vodili že Norvežani, ki so si znali skoraj brez konkurence odpreti nove »zlate rudnike« v antarktičnem pasu, kjer so angleške in ameriške odprave odkrile ogromno bogastvo kitov. Norvežani so svoj posel opravljali v največjem obsegu in so ga naravnost industrializirali že na morju samem, ko so uvedli »plavajoče tovarne«, ladje, ki so razen za lov bile opremljene z velikimi napravami za predelovanje uplenjenih živali na krovu samem. Kitolovci so postali na ta način neodvisni od kopnin in so svoje delovanje lahko razširili preko veli-

kanskih področij Južnega Lednega morja, kjer je na primer že samo razmeroma majhno Weddelovo morje trikrat večje od vsega Sredozemnega morja. Jasno je, da so postali dobički kitolovskih družb po takšni organizaciji še ogromnejši. Norveška je svoj državni proračun držala v ravnotežju večinoma po zaslugi svoje industrije kitov. Med prvo svetovno vojno je na primer Anglija kupovala od nje vsako količino kitovega olja, in to za vsako ceno, ker ga je potrebovala za izdelovanje razstreliv.

Tudi po svetovni vojni je imelo kitovo olje veliko vlogo, saj je bilo ena izmed temeljnih surovin za proizvodnjo margarine. Angleške kitolovske družbe in njih norveške filijale so enostavno same določale ceno na kontinentu in od njih je bilo dvigniti, kako debelo odnosno tenko plast margarine so si mogli brezposelni reveži vse Evrope namazati na svoj kos kruha.

Že davno prej pa so se oglašili svarilni glasovi, ki so navajali, da mora brezobzirno roparsko gospodarjenje s kiti končno iztebiti te živali tudi v Antarktidi, kakor jih je iztrebilo na severu. Posebno nemški zoologi so predlagali, naj bi se to gospodarjenje uredilo po boljšem načrtu in tako, da bo kite ohranilo tudi za bodočnost. Mednarodni poslovni pirati pa niso hoteli o tem ničesar slišati, njih pojmovanje svobode morja je vsebovalo tudi brezumno klanje teh sesalcev. Po tej vojni se bo nemara končno uredilo tudi to vprašanje.

Čudeži s filmsko kamero

V Monakovu se je vršil te dni teden nemškega kulturnega filma, ki je pokazal mnogo presenetljivega. Doba, ko so smatrali kulturni film samo za mašilo v filmskih programih, je že davno minula. Z velikanskim napredkom smelnih tehnik in z izbero najraznoličnejših ter zanimivih stvari, ki jih predstavlja v nazorni, živi obliki, je postal kulturni film poleg tiska in radia eden najvažnejših pripomočkov za širjenje ljudske prosvete in znanja med ljudmi. Daje nam globoke vpoglede v področja človeškega dela, v življenje rastlin in živali, odkriva nam kulturne, tehnične in zemljepisne sovsnosti ter pomaga znanosti pri raziskovalnem delu.

Z bistroumnimi tehničnimi pripomočki dosega kulturni film učinke, ki nas morajo presenetiti. S posnetki z razširjenim in stisnjenim časom odgrinjamo praskrivo-

stj narave. Tako lahko predvajamo vodne bolhe z 215.000-kratno povečavo, skok leena razdelimo lahko v 186 posebnih posnetkov ali pa v nekoliko sekundah prikazemo na platnu rast rastline, ki traja v resnici dneve, tedne in mesece. Filmska mikrofotografija, snemanje na velike daljave in kamere za snemanje pod vodo dopolnjujejo delo z razširjenim in stisnjenim časom. Celotno nastajanje življenja so fiksirali na filmski trak. Z jajčeci morskih ježkov in drugih živali so ponazorili razvoj življenja v naravi. Tako so v ta namen združili filmsko kamero z mikroskopom in s pripravo, ki je odpirala zaklop 180-krat na uro. Pozneje, ko so se iz drobnih jajčec izlegle gibčne ličinke, so smelnali tempo posnetki na 20 posnetkov v sekundi in več. Eden izmed filmov, ki obravnava nastanek življenja, nam kaže med drugim, kako se iz posameznih oplojenih močeradov jajčec, ki so jih zadržili po sredi s človeškim lasom, razvijejo lahko navadni ali pa »slamski« dvojčki, torej živali, ki so skupaj zraščene in imajo po dve glavi.

Drobne zanimivosti

Mnogi mislijo, da cvetejo rastline tem prej, čim dalj časa so izpostavljene sončnim žarkom. Temu pa ni tako, rastline se drže svojih posebnih navad. Če prenesemo kakšno rastlino n. pr. iz tropskih krajev v severne, kjer so daljši dnevi, se razcvetijo ne v poletju, ko so dnevi še celo dolgi, temveč šele v zimskih dneh, ki trajajo tako dolgo kakor dnevi v njihovi domovini. Seveda pa se to ne zgodi na prostem, kajti v poštev prihaja tudi toplota.

Okrog l. 1830. so moški nosili najrajši cilindre. Ne smete si pa misliti, da je bil cilindri enostavna reč. Neki tedanji časopis je objavil dvajset različnih oblik tega pokrivala, tako da je lahko vsak moški izbral po svojem okusu.

Po računih italijanskega raziskovalca Giovannija Battista de Rossija znaša skupna dolžina katakomb v Rimu okrog 600 km. Doslej so odkrili in raziskali »komaj« 80 km teh podzemskih hodnikov.

Stari Rimljani so namesto krtač, ki jih še niso poznali, uporabljali volvske repe za snaženje oblek.

V mnogih morskih ribah in tudi v morskih volkovih so našli okrog 20 cm dolgo drugo ribo, ki je podobna črvu in obdana z gosto sluzjo. Ta riba živi najprvo v črevesju večjih rib, od tam se počasi začne do kože in kosti. V svoje »gostiteljske« prihaja po navadi skozi usta.

Gorjanci so v mnogih deželah izvrstni pevci. »Jodlanje«, ki ga pripisujemo običajno samo nemškim alpskim prebivalcem, je v resnici razširjeno daleč po svetu in so strokovnjaki našli že okrog 800 različnih tipov jodlarjev. Med njimi so takšni za en glas, pa tudi za dva, tri ali celo šest glasov.

ki so zajeli Francijo. Po neuspelem poskusu, da zadovolji nenasitne gospodovske zahteve »najbolj krščanskega vladarja v Evropi«, svojega zeta Filipa II., obrne Katarina smer svoje politike po drugem vetru in skuje dinastično zvezo s svojo največje sovražnico, hugenotsko kraljico navarsko, čije sin, kralj Henri (tisti, ki bo pozneje kot slavn Henri IV. rešitelj Francije, avtor natankega edikta iz l. 1598., ki je pomenil prelom v zgodovini konfesionalnih bojev) postane ženin Katarinino še preostale hčerke Margarete. Že se razvija vojni konflikt med zetom in tačo, med ultrakatoliško, fanatično protireformacijsko Španjo in v katoličane in kalvine razcepljeno Francijo. Tedajci pa Katarina, ki zna nastavljalati ušesa na vratih svojega Louvra ali v omarih pristojnosti tajnim sestankom dvorjanov, izve za načrte hugenotskih voditeljev: da se, zbrani na poroki njene hčere s kalvinskim kraljem, v državnem udaru polaste oblasti in internirajo kralja in njegovo mater na neki nezavzetni trdnjavi.

Sedaj šele se oglašajo v Katarini Machiavellijeva učenja. Ne da bi očitno prelomila s kalvinci in preklicala zaroko hčere z navarskim kraljem, se zveže na skrivaj s katoliškimi Guisi, pripravi atentat na sosednjo vodjo hugenotov Colignyja, kar je ne moti, da ga ne bi ranjenega obiskala, s čimer prestraže tudi kraljeve zveze s Katarinjevo stranko. Katarina hite dopusti, da prav za poroko njene hčere, ko se zbere na dvoru največ hugenotov, izvrše katoličani s sodelovanjem naščevancev pariskih drhali strahotnih pokol kalvincev. Ko je pokol izvršen, dobi kralj posebno papeževo priznanje. Katarina pa dragoceno ogrlico. Dinastija in država ostaneta katoliški; konsekvence zadene tudi kralja Henrika Navarskega, ki prestopi v kato-

Italijanski tečaj

XCL

46. lekcija. Lezione quarantaseesima.

Cloveško telo. Il corpo umano.

La parte anteriore del collo è la gola con la tiroide, detta volgarmente fico d'Adamo; la posteriore è la nuca, con termine più familiare, la collottola. Nell'interno del collo ci sono l'esofago, per il quale gli alimenti dalla bocca arrivano allo stomaco, e la trachea, per la quale l'aria viene per i bronchi ai polmoni. Dalle due parti del collo ci abbiamo le spalle.

Il tronco è diviso in due parti: il petto e il ventre o la pancia. Il petto e il ventre formano la parte anteriore o la parte di davanti del tronco, il dosso (la schiena) e le reni ne sono le parti di dietro o posteriori. Nel petto, protetti dal torace (sterno e costole), si trovano i polmoni, che sono l'organo della respirazione, e il cuore, che è l'organo della circolazione del sangue. Il ventre, il cui nome scientifico è l'addome, è diviso dal torace mediante il diaframma e racchiude lo stomaco, sede principale della digestione, il fegato, la milza, i reni e gli intestini (le budella).

Vocaboli.

La gola grlo, la tiroide scitasti hrustanec, Adamo Adam, la nuca tilnik, col termine più familiare bolj po domače rečeno, l'esofago požiralnik, lo stomaco želodec, la trachea sapnik, i bronchi bronhije, vejice sapnika, la spalla rama, il petto, il busto prsi, il ventre, la pancia trebuh, il dosso hrbet, la schiena hrbenica, hrbet, il rene obist, le reni ledja, protegere p. r. protěsi p. p. protěto varovati, štiti, il torace prsni koš, lo sterno prsnica, la costola rebro, i polmoni pljuca, la respirazione dihanje, il sangue kri, scientifico znanstven, il diaframma prepona, racchiudere p. r. racchiudere, p. p. racchiudere, vsebovati, la sede sedež, la digestione prebava, il fegato jetra, la milza vranica, intestino notranji, l'intestino črevo, il budello mn. le budella črevo.

Raba polpreteklega in predpreteklega časa veznega naklona.

Uso dell'Imperfetto e del Trapassato del Congiuntivo.

Najčeste najdemo ta dva časa v pogojnih stavkih za veznikom »če, ital. se, se mai, se pure če sploh«, kjer imamo v slovenščini pogojni naklon sedanega

oziroma preteklega časa. Imperfetto izraža sedanjost (istodobnost). Trapassato preteklost (predodobnost). V glavnem stavku stoji Presente del Condizionale za sedanjost, Passato del Condizionale za preteklost. N. pr.:

Se io avessi tempo, andrei al passeggio con te. Če bi (jaz) imel čas (sedaj, ko govorim!), bi šel (sedaj!) s teboj na izprehod. Se io avessi avuto tempo, sarei andato con te. Če bi bil (jaz) imel (v preteklosti) čas, bi bil šel s teboj. Se tuceste, fareste bene. Če bi (sedaj) molčali ti (sedaj) prav storili. Se aveste taciuto, avreste fatto bene. Če bi bili (v preteklosti) molčali, bi bili (v preteklosti) prav storili. Lahko pa stoji prvi stavek v sedanjosti, drugi pa v preteklosti ali narobe, n. pr.: Se non ti fossi raffreddato ieri, non saresti malato adesso. Če se ne bi bil včeraj prehladil, bi (ti) ne bil sedaj bolan.

Stvar je videti na prvi pogled nekoliko zamotana, vendar nam prevod naslednjih stavkov ne bo delal težav, ako pazimo na to-le: Kjer je v slovenščini »če bi, če bi bil«, rabimo v italijanščini Congiuntivo; kjer je v slovenščini samo »bi, bi bil«, rabimo v italijanščini Condizionale. Italijanske enostavne oblike: fossi, avessi, sapessi, sarei, avrei, saprei itd. bomo rabili tam, kjer je v slovenščini samo »bi«, sestavljene: fossi stato, avessi detto, sarei stato, avrei detto itd. pa tam, kjer imamo v slovenščini: »bi bil« in še deležnik preteklega časa. Poleg tega je seveda potreba znati tvoriti vs štiri oblike, zato ponovimo Presente del Condizionale (XXVIII); Passato del Condizionale naredimo iz sarei ali avrei in preteklim deležnikom parlato, finito, venduto itd. Nato pa prevedimo:

Kaj bi storil ti, če bi imel denar? Če bi se bil deček učil (imparare), bi ga učitelj (il maestro) ne bil kaznoval (punire). Če bi (jaz) mogel, bi ostal (rimanere, Fut. rimarrò) doma. Če bi bili izletniki (l'escursionista, mn. -sti) zgodaj vstali, bi bili videli sončni vzhod (lo spuntare del sole). Če bi se otroci ne bili igrali (giocare) na cesti, se ne bi bila zgodila (accadere, pom. gl. essere!) ta nesreča (la disgrazia). Če ne bi bil včeraj bolan, bi bil (jaz) naredil svojo nalogo (il compito).

Konjak za pospeševanje rojstev

Madridski listi poročajo, da so trgovci s kolonialnim blagom tega mesta v zadnjem času ugotavljali s presenečenjem, da ljudje nenavadno pogosto vprašujejo po steklenicah konjaka zelo znanke. Kupovali so ga posebno mladi moški, ki so se pri tem vedli nekam strahotljivo. Sprva so trgovci mislili, da je pripisati to povpraševanje kakšni posebno spretni

Mati petih pokolenj

Najstarejša prebivalka Hildburghausna v Nemčiji, Lisbeth Meinungerjeva, je postala sedaj v svojem 90. letu prapra-prababica. Imela je 12 otrok in so jo odklovali z zlatim križcem za matere. Ponosna je na svojih 40 vnukov, 32 pravnukov, 11 prapra-vnukov in 1 praprapra-vnuka.

Švica in tujski promet

Po neki statistiki ima Švica ta čas nič manj kot 26.863 obratov za tuje. Med njimi je 19.284 restavracij in kavarn, 636 hotelov in 1263 penzionov, med tem 93 sanatorijev. V svojo turistično-gostinsko industrijo je vložila Švica 3.100.661.758 švicarskih frankov, to je nekaj več kot štiri odstotke vsega švicarskega narodnega imetja.

Novodobna učila

Nemški prosvetni minister je izdal nove odredbe o uporabi filma, fotografij in gramofonskih plošč v učilnicah. Bodeti nemški učitelji naj bi se že v prvih razredih učiteljše seznanili z načini, kako je te tri pripomočke s pridom uporabiti v učne namene. Gramofonske plošče se bodo uporabljale zlasti za učenje tujih jezikov.

reklam, ker pa trdila, ki izdeluje konjak, ni delala nobene posebne propagande za svoj izdelek, so prišli na misel, da utegne tisti vmes kakšna prekupevalca in verziška akcija ter so uvedli diskretno preiskavo.

Stvar se je kmalu pojasnila popolnoma drugače, nego so pričakovali. Proizvajalec znanega konjaka je postal namreč pred kratkim srečni oče trojčkov, vest o tem se je razširila po Madridu in je povzročila malo zavisti med mnogimi zakonci brez otrok. Ljudje so pripisovali konjaku, ki ga tovarnar izdeluje, to moč, da pospešuje rodovitnost in tako se je zgodilo, da je šla izvrstna tekočina neobičajno v denar...

A NEKDOTA

Max Reger, sloviti skladatelj, je pisal nekemu nestvarnemu kritiku: »Sedim v najmanjšem prostoru svoje hiše. — Pred seboj imam še vedno Vašo kritiko...«

VSAM DAN ENA

»Hm! Kako diši po klobasi in siru!«

Kulturni pregled

Alessijeva Katarina Medičejska

Dramo Rina Alessija »Katarina Medičejska«, ki smo jo videli v soboto na prvi predstavi nove sezone, izprepletata izmenično dva dramatski enako zagrbljiva točka: osebna usoda Florentinske Katarine Medičejske, njena skrb za otroke in za valoško dinastijo, ki je to meščansko sprejela v svoj krog, z druge strani pa zgodovinski konflikt med katoličani in kalvinci, čigar tragični višek, znan pod imenom šentjernejske noči, je v noči od 23. na 24. avgusta 1572 oznanil zvon iz cerkve saint-Germain l'Auxerrois pri Alessiju iz Notre Dame). Pokol hugenotov in vloga, ki jo je imela v pripravah za pošastni plaz strasti, mrzine, krvi in groze mati slabotnega kralja Karla IX., izžareva že kot sama tvarina napeto dramatsko silo.

Ugledni italijanski dramatik Rino Alessi ni bil prvi, ki je to dramatično zgodovinsko snov strnil v odrski tekst, vendar je menda prvi s svojo simpatijo do Katarine Medičejske dramatski rehabilitiral ženo, ki je bila pri nekaterih zgodovinarjih in življenjskih podoba do brezobzirnosti vladaželje, spletkarske, zahrbitne in zle dvorjanke. Rino Alessi je v svojem delu usklajal oba tokova. Pokazal je — ne vedno v strogi zvestobi zgodovinskemu dogmaju — prelivanje usodnih dogodkov skozi močno osebnost in čisto človeške, zasebne elemente, ki v prelomnih zgodovinskih trenutkih vplivajo na potek dogodkov. Tudi iz njegove drame lahko spoznamo, da močne osebnosti vodijo zgodovino, a se tudi dajo voditi od sproščenejega toka dogodkov, ki jim zraslo čez glavo.

Alessijeva »Katarina Medičejska« je machiavellijanka postavljena v renesančno razkošje francoskega dvora v kritičnem in malopridnem razdobju med dvema velikima kraljema: Françoisom I. in Henriem IV. Katarina je v ozračju najslavnejšega evropskega dvora parvenjka, hči bogatih florentinskih kupcev, Italijanka med Francozi, zaupljiva predvsem nasproti svojim rojakom, ki jih ima med dvorjani, vendar pa — prav kakor nekaj stoletj pozneje drugi sin Italije, Napoleon Bonaparte — vnetja za veličino in slavo svoje druge domovine. Dramatik nam jo je predstavil v starejših letih, kot vdovo in kot mater mladostnega kralja, ki potrebuje izkušene vodstva. Te izkušnje in zadnjo politično modrost mu daje mati. Zdi se, da je njena ljubezen do sina-kralja sam kalkul, samo hladno uganibanje, kako bi zavarovala dinastično korist, vendar neugnanu čutimo, kako polje pod masko vladarice topla materinsko čustvo in kolikaj skuša razumeti človeške slabosti svojih otrok. Toda več kakor čustva je razum, več kakor osebna sreča je rodovno poslanstvo in tema dvema silama se uklanjajo njena materinska čustva in njena se mora podrediti usodi otrok. Bistra Florentinka se je naučila misliti hierarhično in zgodovinsko, kakor njen zaničevani rojak, učitelj vladarskih zvijač in nasilij Nicolò Machiavelli, ki so mu vsi vladarji nasprotovali in ga vsi ubogali.

Rino Alessi je v svoji dramati prikazal dinastično politiko Katarine Medičejske na pragu velikih zgodovinskih dogodkov,

ličanstvo, vendar se pozneje opraviči pred zgodovino z udeležbo verske strpnosti.

Katarinina državniška modrost — kaže avtor — opravičuje strahoto pokolja, ki je bil »državna nujnost«. Alessijeva drama je rahla apologija šentjernejske noči. Nasprotja med katoličani in kalvinci tedaj še niso dozorale za kompromis. Ideja verske strpnosti ni še osvojila duhov, Časi so bili taki, da niti v območju istega naroda nista mogli obstajati dve veri, zakaj sielna konfessija je stremela po tem, da postane država in da vse druge izključi. Vera je imela totalitarni značaj in ni priznavala drugih resnic in pravic.

— Ali sme ubijati, kdor veruje v Boga? — vpraša Katarina svojega svetovalca, astrologa Ruggierija, ki je prav za prav prebrisani politik in vohun.

— Če je njegova stvar jasna, sme, — odgovarja ta prekanjeni dvorni mistik in mistifikator. Nadaljni zagovor političnih zločinov je čisto machiavellističen: država nujnost vse opravičuje, dinastija je poklicana, da stoji nad bojujočimi se stranikami in poseže v boj tako, kakor velevaroje interesi vladanja, ki stremi po edinstvu in veličini domovine.

To je nekako ideja Alessijeve drame, vlečena v osebo Katarine Medičejske. Končni prizor s knjigo »Il Principe« je spričo jasnosti te osnovne ideje nekoliko odvečen, dramatsko nepotreben poudarek. Drama, razdeljena v pet slik, je postavljena v razkošne dvorane Louvra. Časovna razmestitev dejanja sicer ne ustreza doela zgodovini, vendar je s peto sliko, ki ima značaj epiloga, olajšano gledalcu razumevanje in poudarjena zamisel, da uspeh edini opravičuje v politiki sredstva. Razkošje renesanse na francoskem dvoru s slavnostmi, ki jih je prav Florentinka umela tako odlično organizirati, svet političnih aplik-

in diplomatskega šahiranja, vizija šentjernejske noči in kot osrednja vzmet vsega Katarinina osebnost — to je v Alessijevi dramati zaživelo z mnogimi dramatskimi akcenti. Gledalec brez vsega spregleda nedostajanje običajnega ljubezenskega zapletja, ker mu dovolj zaposluje duha dramatična igra za moč in oblast, igra interesov in idej, razuma in čustev.

»Katarina Medičejska« je zrežiral dr. Bratko Kreft. Dal ji je z ene strani eleganco in sijaj dvorskega okolja, z druge strani pa tisto naravnost, s katero se zasebno življenje preliva v javno, ter kar se za odbrusil narejenosti in nepotrebnosti p. p. Posebno silovitost učinkujejo skupinski prizori, ki čemur pripomorejo zgodovinsko verni kostumi. Dr. Kreftova režija, preizkušena že v nekaterih zgodovinskih delih, je pokazala tudi v tem primeru široko linijo ter prodorno razumevanje in izdelavo podrobnosti. Zasedba vlog je posebej. Za naslovno vlogo Katarine je naša odlična umetnica ga. Marija Vera vrnila v aktivno odsko življenje, kjer je občinstvu ostala v neizbrisnem spominu zlasti kot ustvarjalna močnih materinskih značajev. S Katarino Medičejsko je mogla v polni meri uveljaviti svoje posebno razumevanje za vloge nevsakdanjega značaja. Njena Katarina, nekoliko elegantnejša po znanosti, kakor je bila po opisu sodobnikov koruplentna Medičejka, je ugajala prav tako v trenutkih umjerne materinske nežnosti kakor v položaju gospodujoče in ukazujoče kraljice, ki v imenu materinstva rešuje zapletene politične probleme. Ga. Šaričeva v vlogi ljubke Margarete Valoiske je v tej prvenstveno moški dramati predstavljala nežni, čustveni kontrast političnemu razumu in neogibnim dinastičnim kupčijam svoje matere. Iz množice moških vlog je treba predvsem

Kronika

— **Važno opozorilo prehranjevalnega zavoda Visokega komisariata.** Ker se je dogajalo, da so posamezniki, ki so se preselili v Ljubljanski pokrajini iz ene občine v drugo, zahtevali od novega prekrškovnega urada živilsko nakaznico brez katerih koli uradnih podatkov, je določil »Prevod«, da nihče ne more dobiti živilske nakaznice v novi občini brez predložitve glave živilske nakaznice in uradnega potrdila stare občine. V tem potrdilu mora biti navedeno, za kateri mesec je prejel in kakšno vrsto nakaznice in da je za nadaljnje mesece črtan iz seznama upravičencev za prejemanje živilske nakaznice v stari občini. Na to določilo opozarjamo še posebej stare dijake, ki bodo odšli iz dežele v mestne šole, da se pred odhodom odjavijo pri občini in si pravčasno prekrške omenjene potrdilo. Za priseljenice iz drugih pokrajin Kraljevine ali iz inozemstva pa velja še nadalje kot uradno potrdilo policijska prijava, na kateri pa mora biti tudi navedeno, odkod je doletel prišel.

• **Slovesna izročitev italijanskih oklopnikov v Karlovcu.** Italijanska vojska je poklonila hrvaški vojski lepo število oklopnih voz. Svečane predaje sta se udeležila Eksc. general Ambrosio, poveljnik 2. italijanske armade s svojim štabom, in maršal Kvaternik. Italijanski vojski pooblaščenec v Zagrebu, general Oxilia, je po svečani predaji, ki se je izvršila z veliko parado, pozdravil maršala Kvaternika in je naglasil, da ima predaja modernega orožja hrvaški vojski simboličen pomen oboroženega bratstva dveh sosednjih narodov.

• **Delo Pokrajinskega namestitvenega odbora.** Pokrajinski namestitevni odbor je na svoji včerajšnji seji, ki se je vršila pod predsedstvom zveznega Podpoveljnika podpornih centrov Narodne fašistične stranice, odredil v zvezi s svojimi prejšnjimi sklepi, da se morajo pri javnih delih zaposlitvi sorazmerno nezaposleni delavci iz Ljubljane in je hkrati izdal vsa potrebna navodila zaradi prehrane zaposlenih delavcev na kraju dela, zgradbe odgovarjajočih kuhinj in prenočišč ter vobče zaradi zaščite pri delu. Sklenil je nadalje povabiti delodajalce, na svojih delavcem, ki trenutno ne razpogajajo z osebnimi izkazili, izročiti časno poslovno knjižico. Zaradi primernejše organizacije namestitvenih služb za vse hišne pomočnice se bo pri Pokrajinskem namestitvenem uradu onovale poseben oddelek za posle s posebnimi osebami. Odbor se je nato obišlo bavil z vsemi ostalimi vprašanji, ki so bila na dnevnem redu.

• **Železniški upokojenec.** Zvedeli smo, da bo Direkcija železnice v Ljubljani razpisala v prihodnjih dneh prijave za prejemanje draginskih dokladov. Opozorjajo se vsi upokojenci, provizionisti in miloščinari, da dvignejo te nove prijave na postajah, na katerih so v evidenci in kjer dobe tudi potrebna pojasnila. Le upokojenci na teritoriji mesta Ljubljane prejmejo prijave samo na postaji Ljubljana — računska pisarna. Vsi upokojenci naj vrnejo te prijave čim prej, najkasneje pa do 31. oktobra t. l. ediciji, pri kateri so jih dvignili. — Društvo železniških upokojencev v Ljubljani.

• **Za tesnejšo prometno povezanost Podunavja.** Kakor smo nedavno poročali, je na Dunaju zasedala komisija za podunavske vprašanja, v kateri so zastopane vse podunavske države, pa tudi Italija. Kakor je razvidno iz gradiva, ki ga je komisija obravnavala, bo Dunavu v bližnji bodočnosti pripadla vloga glavne kontinentalne in interkontinentalne prometne žile. Z izgradnjo prekopov med Dunavom in Odrom, Dunavom, Meno in Renom bo ustvarjen neposreden stik med Severnim Baltičkim morjem pa med južneevropskimi deželami in območjem Črnega morja.

• **Carro di Tespi v Šebeniku.** Odlična italijanska potujoča družina, ki gostuje po dalmatinskih mestih, je iz Splita prispela v Šibenik, kjer je na trgu Viktorja Emanuela predela 3 koncerte in 4 gledališke predstave. Nastopom je prisostvoval skoraj ves Šibenik, saj je bilo okrog 8000 poslušalcev.

• **Tudi inozemci bodo nakupovali na podlagi osebnih izkazil.** Pristojna oblastva objavljajo, da bodo tudi inozemci, ki stalno bivajo v državi, lahko nakupovali živiljske potrebščine, katerih prodaja je vezana na osebno legitimacijo, na podlagi svojih osebnih dokumentov.

omeniti g. Kralja v vlogi omahljivega in neizkušnega kralja Karia IX. in takoj za njim g. Gregorina kot astrologa Ruggierija. Tudi ostali glavni sodelavci so nosilnim vlogam, izdelanim z vso skrbjo in umetniškim umenjanjem, pridružili trdno postavljene značaje dvorjanov in politikov: g. Skribinec kot kalvinski admiral Colligny, g. Levar kot španski veleposlanik Alava, g. Lipah kot kancelar Birague, g. Cesar kot baron Retz, medtem ko g. Severju menda ni preveč ležala vloga Henrika Anžovskega. V ostalih vlogah smo videli gđ. Remčev in g. Presetnika, Potokarja, Drenovca, Pečka, Bratino, Brezgarja, Tirana in Raztresena.

Inscenacija g. ing. arch. E. Franza je dajala dogajanju smisel in lep okvir, scenska godba g. Zebreta pa je izpopolnila slavnostne prizore v četrti sliki. Prevod iz peresa ravnatelja Pavla Golie sprito Alessijeva elegantnega sloga in jezika gotovo ni bil lahko delo, zato tem bolj cenimo njegovo jasno in neprilipno besedo. Dramatsko delo odličnega tržaškega publicista in pisatelja, ki je bil sam navzoč na premieri, kjer ga je občinstvo poklicalo na oder, daje s svojo dramatsko vsebino mnogo misliti: skozi mrežo zgodovine se odpirajo tudi pogledi v borbe sodobnega sveta. Drama se je dojmila gledalce, ki so živahno pozdravljali igrance, predvsem pa protagonistko go. Marijo Vero. xyz

Po razstavi slik L. Perka

V razmeroma kratkem razdobju nam je pokazal Lojze Perko že drugič kolekcijo svojih slik. Tako dokazuje, da si ne privoščijo počitka, temveč da brez prestanka išče izpolnitve v svojem delu. V teku par mesecev sicer ni mogoče pričakovati, da bi nam mladi Apelov naslednik pokazal bogve kaj kakšno novo razodetje, vendar si upam že na temelju sedanjih razstav govoriti o njegovem napredovanju. Napredek se opaža predvsem v večji enotnosti razstavljenih del, med tem ko je bilo prej

• **Vsem bivšim članom »UJMA« v Ljubljanski pokrajini.** Kakor znano, je dosedanje združenje glasbenih avtorjev prešlo v likvidacijo in njegovi člani, v kolikor bi v Ljubljanski pokrajini, preidejo v rimsko združenje »SIAE«. Za poverjenika je bil postavljen dosedanj ravnatelj »UJMA« g. Josip Skalar. Hkrati je bilo odredeno, da se pobirajo avtorske takse po dosednji tarifi in da naj repartitijo pobranih taks za čas od 1. januarja 1941 do 31. julija 1941 izvrši »UJMA« v likvidaciji, za v nji združene skladatelje v Ljubljanski pokrajini. Da postanejo dosednji člani »UJMA« člani »SIAE«, mora vsak izpolniti in podpisati pristopno ovrsto vprašalno polo. Razen tega mora vsak skladatelj in avtor teksta napraviti v slovenskem in italijanskem jeziku seznam svojih del in navesti reparticijske kvote, ki naj se prisodijo za vsako posamezno delo skladatelju in event. avtorju literarnega besedila oziroma založniku. Repartitije je treba navesti v štirindvajsetih odstotkih po določenih shemah. Seznamu z reparticijskimi kvotami morajo avtorji priložiti v enem izvodu — četudi samo v rokopisu — vsako posamezno glasbeno delo zaradi vpisa v evidenco pri Generalni direkciji. Če ni mogoče ustreči, je treba navesti vzrok. Skladatelj in ostali avtorji, ki pristopijo na novo, so oproščeni plačila vpisne takse lir 100.— in predpisane izpita.

• **Ilustrirana revija »Documenti di Vita Italiana«** prinaša v svoji novi številki zanimivo in aktualno vsebino, saj je posvečena v celoti italijanskemu ekspedicijskemu zboru v Rusiji. Naslovno stran krasi slika o srečanju Duceja s poveljnikom ekspedicijskega zbora na ukrajinski fronti, a posebno slikovit je prizor, ko Duce v paradi pregleduje na vzhodno bojišče namenjene čete. Sledi pestra slikanica iz življenja Vojske od slovesa v Domovini do vznemirljivih prizorov na bojišču.

• **»Zadružar«.** Izšla je 9. številka glasila Nabavljalne zadruge uslužbencev državnih železnic. Urednik dr. Leopold Benko objavlja vnovi članek: Ali je možna teorija združništva? Članek se bo prihodnjič zaključil. Na drugem mestu je kratka razprava o organizaciji prehrane. Sledijo običajne rubrike: domače ognjišče, zdravstvo, razgledi po svetu in pisano polje, lepovoljske in združni vestnik ter gospodarski in tržni pregled. Kakor po navadi, je tudi ta številka zanimiva in poučna.

• **Italija odpušča grške vojne ujetnike.** Grški ministrski predsednik je sporočil zastopnikom tiska, da bo Italija s koncem septembra odpuščala iz ujetništva na svobodo vrsto grških častnikov in vojakov. Kar bo v Italiji še ostalo grških ujetnikov, bodo odpuščeni potem, ko se bodo tudi italijanski ujetniki vrnili iz Egipta, kamor so bili prepeljeni od Angležev.

• **Ženska skrivna policija v Sofiji.** Kakor poroča uradni dnevnik »Dnes«, bodo v Bolgariji ustanovili žensko skrivno policijo. Policijsko ravnateljstvo v Sofiji bo v kratkem sprejelo v službo 100 žensk.

• **Vprašanje prehrane psov.** Ministrstvo za poljedelstvo je na pobudo fašistične zveze za varstvo živali obravnavalo vprašanje prehrane psov. Sprito dejstva, da sedanji način racioniranja živil predstavlja ukrep, ki je bil v vojnih razmerah neizogiben za življenjske interese naroda, je Ministrstvo zavrnilo predlog, naj bi se uvedlo tudi racioniranje živil na pse. Lastniki psov naj tudi v bodoče svoje živali hranijo z živil, ki niso na karte, in z odpadki domačega gospodinjstva, kakor je bila to že doslej po večini navada.

• **Letina v Mirenski dolini.** Poljedelci so že skoro vsi izkopali krompir, ki je letos sorazmerno dobro obrodil, a ga je napadla gnoloba zaradi preoblega dežja. Tudi pridelek fižola ni preobil. Koruza in ajda sta se v zadnjem času — zaradi lepih sončnih dni — precej popravili, kmalu bodo začeli koruzo tudi že spravljati. V vinogradih se je po dolgem deževju začelo grozdje kvariti, toplo sonce zadnjih dni pa je to popravilo in obetajo vinogradi obilen in dober pridelek.

• **Tečaji za strojepejse, posebej za stenografijo, italijansko in druge jezike ter posamezne strokovne predmete** pričnejo začetkom oktobra. Dnevni in večerni tečaji. Zahtevajte prospekt: Trgovsko učilišče »Christoforo učni zavod«, Ljubljana, Domobranska 15. (—)

• **Novi grobovi.** V Polju je umrla ga. Josipina Novakova, mati šefa inšeratega oddelka »Jutra«, g. Lojze Novaka. Svoje življenje je izpolnila s številnimi plemenitimi deli, svojim dragim je izkazovala najpogostejšo ljubezen. Vzledno mater so v nedeljo položili k večnemu počitku. — V Doljem Logatcu je umrl 81. letu starosti ugledni posestnik g. Ivan Mihevc. Pokopali so ga včeraj ob pol 17. — Pokojnim blag spomin, žalujočim naše iskreno sožalje!

• **Službeni štev.** za Ljubljansko pokrajino objavlja v štev. z dne 27. t. m. naredbo Visokega Komisarija o maksimalnih cenah za usnje in strojne kože v Ljubljanski pokrajini in razne objave.

NECCHI
ŠIVALNI STROJI
IGN.VOK
LJUBLJANA, TAVČARJEVA 7

IZ LJUBLJANE

u— **Dve predstavi Dopolavora.** Delovne pokrajinskega Dopolavora zavzema zmerom večji razmah. V nedeljo dopoldne je priredil dve brezplačni predstavi za delavstvo. V prostorih Dopolavora na Taboru je bil ob 10. dopoldne predvajan film »5.5.« Film je izdelala italijanska filmska industrija. Prireditelji so izbrali ta film, ker je izrazito šaljive vsebine. Določeno se ni opravičeno s slovenskim besedilom. Šale pa so brez dvoma vsem razumljive. Filmu je prisostvovalo 700 delavcev in delavcev tovarne Saturnus, ki so bili zelo zadovoljni in prirediteljem hvaležni. Svoje čustva so po svojih zastopnikih izrazili tudi prirediteljem. Druga prireditev je bila ob istem času v dvorani Delavske zbornice. Tamkaj je bila v okviru Dopolavora prirejena predstava Veselega teatra. Prostrano dvorano je napolnilo vseh vrst delavstvo. Prisotni so se silno zabavali in smeja ni hotelo biti konca. Dopolavoro je kmaj začel s svojim delovanjem, a si je že pridobil priznanje delavstva.

u— **Neljubna pomota.** V svojem običajnem seznamu umrlih je »Slovenski narod« v soboto navedel tudi g. Viktorja Jeruca, višjega kontrolorja drž. železnice, pri tem pa je navedel napačno starost pokojnika 65 let. V resnici je bil g. Jeruc 54 let star, kar s tem popravljamo.

u— **Stanovanja za obiskovalce velesejma** so nujno potrebna, posebno sobe z 1 posteljo, in se meščanstvo najljubšeje naproša, da prijavi naslove stanovanjskemu uradu, ki posluje do 30. t. m. v Glebališki ulici številka 11) uradne ure od 9—13 in od 15—19). Dne 1. oktobra se preseli stanovanjski urad v svoj paviljon, ki bo v prostoru rednega izhoda na glavnem kolodvoru. Služba je permanentna od pol 8 do pol 22. Telefonska št. 41-50.

u— **Dvojezične napisne tablice** na ljubljanskih tramvajih so bile pred dnevi izpopolnjene. Nove tablice so vse označbe krajev, ki se dajo prevesti, opremljene s italijanskim in slovenskim besedilom. Tramvajska proga št. 1 ima tabli SSKA SUP.—ZG. SSKA in OSPEDALE CIV.—SPL. BOLNICA; št. 2 ST. CROCE.—SV. KRIZ in MOSTE; št. 3 MUNICIPIO.—MAGISTRAT in RACOVNIC.—RAKOVNIK ter št. 4 OSPEDALE CIV.—SPL. BOLNICA in VIC. zdaj je uredil o dvojezičnih napisih v polnem obsegu ugodeno in bodo vsi vedeli, kam pelje ta ali oni tramvaj.

u— **V počastitev spomina pokojne gospe Krejčičeve** daruje rodbina Antona Verbiča 100 L Rdečemu križu. (—)

u— **V počastitev spomina** — namesto cvetja na grob pokojnemu sololcu inž. Martinu Vrančiču je poklonil g. Mr. Ph. B. Andrijašič iz Novega mesta znesek 100 lir Socialni akciji na univerzi v Ljubljani. Iskrena hvala.

u— **Orgelski koncert v ljubljanski stolnici.** V petek, dne 3. oktobra, bomo imeli v stolnici enega največjih in najpomembnejših orgelskih koncertov zadnjih let. Koncertiral bo eden največjih sodobnih mojstrov na orglah Ulisse Matthey, profesor glasbenega liceja iz Torina. Koncertant Matthey je dovršil mojstrsko šolo na orglah pri znanem profesorju A. Guilmantu. 21 let je deloval kot organist bazilike

Zbirka risanih študij v predprostoru razstavne lokala zgornjoro priča o Perkovih risarski nadarjenosti.

Vsak pojav novega talenta je za naš narod razveselje in hvaležni moramo biti onim, ki mu hočejo omogočiti dokončno umetniško izpopolnitev v Italiji. Na njegovo pot v deželo umetnosti ga bodo spremljale naše simpatije in naše najboljše želje.

—nt—

ZAPISKI

• **Položaj hrvaškega državnega gledališča.** Intendant Hrv. državnega gledališča v Zagrebu prof. D. Zanko je objavil v pravkar izšli prvi številki lista »Hrvatska po zornica« izjavo, v kateri pravi med drugim: »Vsa Evropa, vse svet gleda v Zagreb kot v srce mlade, nove države... Uprava se zaveda te odgovornosti, edinstvene in povsem nove v zgodovini te hiše, toda razen uprave in umetniškega oseba, ki bo z novim elanom ustvarjalo novo repertoar, je tu tudi gledališko občinstvo kot bistven činitelj v splošnem pojmu, ki se imenuje gledališče... Hotel sem reči, da del odgovornosti za čast in uspeh gledališča nosi v novem letniku tudi gledališko občinstvo. Ne samo obisk, marveč tudi tista intima estetska povezanost, duhovno zanimanje, umetniški odgovor na umetniški govor, ustrezajoče duševno razpoloženje za vse finešje in globlje umetniške doživljanje in naposled moralna sodba, ki nam jo narekuje uživanje in polnost življenja pri vsaki predstavi, vse to so visoke odlike kulturne gledališke publike, odlike, ki ustvarjajo celoten in popoln uspeh gledališča.«

Dr. Branko Gavella, ki je bil doslej pogodbeni režiser zagrebškega gledališča, je bil imenovan za stalnega režiserja pri tem gledališču in sprejet v hrvaško državno službo.

Pisatelj Ante Dukić, učitelj v pokotju, ki ga poznamo tudi Slovenci po nekaterih zanimivih delih (dnevnik »Jednog magarac in drugo«), je bil postavljen za svetnika v prosvetnem ministruvju v Zagrebu.

v Loretu, od leta 1923, dalje pa je profesor za orgle na glasbenem liceju Giuseppe Verdi v svojem rojstnem mestu v Torinu. Malokdo ima za seboj tako bogato koncertno življenje kakor mojster Matthey. Koncertiral je v vseh zapadnih državah Evrope ter v Severni in Južni Ameriki. Povsod v cerkvah in koncertnih dvoranah. Na svojem prvem ljubljanskem koncertu bo igral klasične in moderne komade. Izmed Slovanov sta na sporedu Premri in Musorgski. Začetek koncerta bo točno ob 8. uro zvečer. Vstopnice v Knjižarni Glasbene Matice. (—)

u— **Absolventi Enoletnih trgovskih tečajev in absolventi višjih razredov srednjih in strokovnih šol** lahko nadaljujejo študij v Višjem trgovskem tečaju, ki prične 4. oktobra. Zahtevajte prospekt: Trgovsko učilišče »Christoforo učni zavod«, Ljubljana, Domobranska 15. (—)

u— **Razstava načrtov za regulacijo Ljubljane** bo v torek, 30. t. m., popoldne odprta v Jakopičevem paviljonu vsej naši javnosti brez vstopnine. Razstavljeni bodo načrti natečaja za regulacijo naše občine in okolice mesta, ki smo o njem že objavili izid, na razstavi bomo pa sedaj videli, za kako resno so arhitekti smatrali to težko nalogo, saj bo novi regulacijski načrt gotovo več let veljal za zazidavo in ureditev Ljubljane. Gotovo bo razstava zbudila največje zanimanje med strokovnjaki, prav tako pa tudi med našimi posestniki poslopij in zemljišč. Razstavo naj si v Jakopičevem paviljonu ogledajo vsi Ljubljančani ter naj razstavljenе načrte tudi preštudirajo, da po teh načrtih zagotovimo glavnemu mestu naše pokrajine zdravo rast in napredek. Razstava bo odprta vsak dan od 8. zjutraj do 7. ure zvečer ter opozarjamo vso javnost, naj si jo ogleda čim prej v Jakopičevem paviljonu. Ker bo ta splošno zanimiva razstava dokazov prizadevanj mestne občine in urbanističnih strokovnjakov za zdrav razvoj Ljubljane odprta neprekinjeno samo do ponedeljka, 6. oktobra, zvečer brez vstopnine.

u— **Mestni kulturni odsek v Turjaški palači** zaradi snajenja prostorov v petek in soboto 3. in 4. oktobra ne bo posloval za stranke.

u— **Uradnega pregledovanja podstrešij** so se poslužili tudi nekateri sleparji v svoji namene ter se pri tem seveda izdajali za uradne osebe. Zato opozarjamo, da požarno varnostne ukrepe na podstrešjih in po poslopjih sploh opravljajo poklicni gasilci samo v uniformi, poleg tega ima pa vsak poklicni gasilec tudi svojo službeno legitimacijo. Edino hišne hidrante pregledujejo uložbenici mestnega vodovoda v civilu, vendar imajo pa tudi ti službeno legitimacijo. Kdor torej pride v hišo pod pretežo, da ga je mestna občina poslala pregledat podstrešja ali hidrante ter ni poklicni gasilec v uniformi ali uslužbenec mestnega vodovoda z legitimacijo, ga takoj izroči policiji.

u— **Kup nesreč.** V ljubljansko bolnišnico je bilo sprejetih večje število ponesrečencev. 33letni delavec na žagi graščaka Rudeža v Ribnici Stanko Novak je prišel z roko prebitu cirkularke, ki mu je poškodala prste na levi. 7letna hči delavca Marija Stargarjeva iz Dobrunja je pri igri padla in si zlomila levo nogo. Z jagodami se je zastrpila 4letni sin posestnika iz Doljenega Logatca Alojzij Urbas. S sovrstniki se je v gozdu najedel strupenih jagod. 31letnega mehanika Cirila Bončarja iz Ljubljane je ugriznil pes v levo nogo. Zrtev obračunavanja je bila 18letna hči posestnika Angela Brezovarjeva iz Dobrunja. V domačem stanovanju jo je nekdo sunil z nožem v prsa. Konj je brclni na paši 21letnega pastirja Antona Marinčiča iz Tomišlja. S koleksom se je ponesrečil 31letni delavec Franc Ambrožič iz Polhovega Gradca Zapeljal je v kup gramoza, padel na cesto in se poškodoval po glavi.

u— **Nov stanovanjski okraj v Šiški.** Na levi strani Celovške ceste pri stari mitnici raste nov stanovanjski okraj. V ravni črti z Drenikovo ulico, ob kateri stojijo same nove stanovanjske hiše, začne nova kneza Kocija ulica, okrog katere raste omenjena stanovanjska četrta. Doslej je bilo dograjenih šest velikih in modernih dvonadstropnih stanovanjskih stavb. Okrog njih so tudi lepi in dovolj veliki vrtovi. — Na levi strani Celovške ceste v bližini novega okraja gradijo trinadstropno stanovanjsko palačo. Stavba je do prvega nadstropja dograjena. — Trinadstropno stanovanjsko palačo so pravkar dogradili tudi na Bleiweisovi (Prej Tyrševi cesti) nasproti župnišča cerkve Sv. Krištofa. Nova stavba ima zelo lepo pročelje. Leva stran Bleiweisove ceste bo tudi onstran železniškega prelaza prav kmalu zazidana.

u— **Damske plašče, kostume, volnene in pralne obleke, krila, bluže, pisarniške in šolske halje** nudi Goričar, Ljubljana, Sv. Petra cesta. (—)

u— **Veseli teater.** Ponovitev programa samo še v torek, sredo in četrtek. (—)

u— **Delavci in nameščenci tovarne Vidmar** izrekamo tem potom za petdesetletnico svojemu šefu velesposodnemu g. Stanetu Vidmarju najpripraviš čestitke in najlepše želje za še plodovitejšo bodočnost na vseh poljih njegovega udejstvovanja. Se na mnoga leta! (—)

u— **Smeh, zabavo, akrobatiko, spevoigro** in še marsikaj boste našli v tem tednu v »Veselim teatru«, ki ponavlja svoj program št. 6 v torek 30., sredo 1. in četrtek 2. oktobra. Pričetek ob 19. (7.), konec pred 21. (9.). Od 7. oktobra dalje se vam bo na predstavi »Veseli teater« z novim velesposodnim programom.

Iz Novega mesta

n— **Uradni dan za kontrolo sodov** bo 13. in 14. oktobra v Novem mestu, na kar se opozarjajo vsi gostilničarji, vinski trgovci in ostali lastniki sodov.

n— **Nastop Glasbene šole.** V začetku oktobra bo prva letošnja produkcija učencev novomeške šole. Spored bodo izvajali učenci dirigenta g. Engelberta Sorge. Poleg solistov nastopi tudi zbor harmonikarjev.

n— **Osebnost vest.** Novomeški rojak in znanj olimpijec g. Leon Štukej je bil imenovan za sodnika na okrajnem sodišču v Zužemberku.

n— **Obleka se mu je vnela.** V Dolnji Stari vasi si je 11 letni Lojze Paulič na paši zakuril, da bi pekel koruzo in krompir. Pri tem se mu je vnela obleka in mahoma je bil ves v ognju. Le hitri pomoči bližnjih sosedov se je posrečilo pogasiti na dečku ogenj in ga rešiti strašne smrti. S težkimi opeklinami na nogah je bil Paulič prepeljan v kandijsko bolnišnico.

Iz Trebnjega

— **Himen.** V četrtek sta se poročila v farni cerkvi v Trebnjem fašist g. Emilio Bertocci, odvetnik iz Grosseta in gđ. Marija Ljudmila Soulay, hčerka dr. ing. E. Soulaya-ja, posestnika iz Trebnjega. Priči sta bila za nevesto dr. Mirko Fiala, zdravnik iz Osjeka, za ženina pa Burgo Francesco Console, komandant Trebnjega in Centurion Beoni Carlo.

— **Nova grobova.** V visoki starosti 90 let je umrla na Dobravi pri Trebnjem Marija Uhan roj. Jutraž. Pokojnica, ki ji je bilo vse življenje en sam delavni dan je bila znana po svoji dobrotljivosti in naklonjenosti do revežev. Pred svetovno vojno je bila dvakrat v Ameriki. Med svetovno vojno ji je padel na bojišču sin. Kljub trdoti življenja pa je dočkala visoko starost 90 let. — V bolnici v Kandiji pa je preminul, začet od kapi, dimnikar Franc Kramar. Pokojnikoma bodi ohranjen blag spomin! Prizadetim rodbinam naše sožalje!

Iz Trsta

Praznik grozja, ki se vsako leto obhaaja v času trgatve, je za tržaško pokrajino določen na nedeljo, 5. oktobra, medtem ko ga bodo v Trstu samem proslavili naslednjo nedeljo.

Iz Goriške pokrajine

Nenadna smrt otroka. Družino Gostiševih v Idriji je zadela huda nesreča, v kateri sočustvujejo z njo vsi prijatelji in znanci. Mala, komaj 3letna stara hčerka Marija Silva se je z otroki sosedov igrala na hodniku kraj ceste. Na tem si je domislila, da steče preko ceste. Prav tedaj pa je prihitel motociklist, in čeprav je vozač z bliskovito naglico zavril in zaokrenil, nesreče ni mogel preprečiti. Vozilo je Marijo Silvo z vso silo vrglo ob tla, da je doblila hude zunanje in notranje poškodbe. Brž so jo prenesli v domačo bolnico, kjer so ji zdravniki posvetili vso skrb, vendar je bilo vse zaman. Kakšno uro po nezgodi je dekle poledlo poškodbam.

Cerkvena vest. Prejšnjo soboto je nadškof mons. Karel Margotti v cerkvi sv. Križa povzdignil sudijskajona Ludovika Slugo od Sv. Lucije, v dijakona.

Za red na krompirjevem trgu. Ker se je v nekateri krajih pojavil nered, kar se tiče preskrbe prebivalstva s krompirjem, zlasti zaradi tega, ker so nekateri proizvajalci skušali zadržati določene količine prideka za živalsko krmo, je zvezni Tajnik povelil nekatere fašistične zaupnike, da preišče zaloge proizvajalcev in odrede zaporo nad eventualno odkritimi količinami, da bodo uporabljene za prehrano prebivalstva. Prav tako je zvezni Tajnik odredil nadzorstvo mliniske industrije v namenu, da prepreči proizvodnjo krompirjeve moke.

Izredno velika postrv. Nedavno je vzbudila veliko pozornost ogromna postrv, ki jo je ujel neki ribič v Soči. Ribja je tehtala 15 kg in je bila dolga 80 cm.

Iz Spodnje Štajerske

Novi vodja glasbenega pouka. V nedeljo smo poročali o preureditvi glasbenega pouka na Spodnjem Štajerskem. Kakor nam poročajo, so bili imenovani za vodje glasbenih šol g. Hermann Frisch v Mariboru, Gustav Müller v Celju in Hermann Erjavc v Ptuj. V nedeljski notici, ki smo jo povzeli po nemških listih, je bilo namreč pomotoma navedeno, da so bili imenovani samo za začasne učitelje glasbe.

Pojasnilo o sprejemu v Heimatbund. Nadomestni vodja okrožnega urada dr. Carstensen objavlja: V štajersko domovinsko zvezo se sprejmejo samo tiste osebe, ki stalno prebivajo na Spodnje Štajerskem in ki lahko sprejemni komisiji v svojem kraju osebno stavijo predlog za sprejem. Spodnještajerci, ki živijo na področju nemškega rajha, ne morejo biti člani Heimatbunda. Prijavijo pa se naj osebno ali pisмено zavoljo poznejše ureditve državljanstva pri »Zvezi Nemcev na tujem« v Gradcu.

Posvetovanje o političnem delu so bila zadnje dni v Mariboru. Vodja domovinske zveze je sklical k posvetovanju svoje zaupnike iz okrožnih vodstev, ki so poročali o dosedanjem delu in so prejeli navodila za nadaljnje ravnanje.

Upadek podpor za brezposelne so zabeležili v ptujskem okraju. Večina brezposelnih je zaposlena pri različnih cestnih delih.

Razstava učil v Mariboru. Heimatbund je priredil v mariborski glasbeni dvorani veliko razstavo učil. Vodja delovno političnega urada Oskar Häckel je v nagovoru prikazal, kako važna je za vzgojo mladine prikladna strokovna izobrazba s pomočjo praktičnega pouka.

Dve hudi nesreči. Pri Mariboru se je ponesrečil 43letni posestnik Franc Emeršič. Pri podiranju drevoja ga je padajoče drevo močno udarilo po nogi. Nevarno poškodovanega so pripeljali v mariborsko bolnišnico. — Pri kopanju zemlje se je na Tenznem ponesrečil 30letni Franc Konjalež. Tovariši so ga rešili izpod težkega zasipa. S hudimi notranjimi poškodbami je bil pripeljan v mariborsko bolnišnico.

Z Gorenjskega

Poklicna posvetovalnica. Da bi se mladina v zasednih pokrajinah usmerjala v različne poklice po svojih sposobnostih, je šef civilne uprave na Gorenjskem določil, da mora vsak mladenič in vsaka mladenka pred vstopom v uk pri vsaki menjavi poklica dobiti pritrldilo izobraževalnega oddelka pri pristojnem delovnem uradu. Enako smejo obratovodje namestiti alj odpustiti posamezne vajence in vajence samo s pristankom tega urada. Vajenci in vajenke naj se nameščajo vsako leto s 1. oktobrom. Zato je predpisano, da se morajo vsi mladeniči in deklice, ki so po 1. januarju 1939 zapustili ljudsko, glavno ali višjo šolo in še niso šli v uk ali še niso redno zaposleni, javiti najpozneje do 30. septembra pri pristojnem delovnem uradu. Obratovodje, ki nameravajo sprejeti naraščaj v uk, pa morajo do 1. oktobra prijaviti, koliko vajencev ali vajenke potrebujejo.

Na dvori

SPORT

To je bil spored!

Na 4 terenih je v 24 urah nastopilo skoraj 300 sportnikov

Pretekla nedelja je v sportnem sporedu zabeležila rekord, kakršnega že lep čas ne pomnimo v naši kroniki. Prireditve sicer niso imele medkrajevnega značaja, če ne računamo zastopstva Novega mesta, ki je prišlo merit svoje moči v atletiki in nogometu z okrog 20 predstavnikov, so pa s propagandne strani in v glavnem tudi s sportne uspele skoraj vse. Med tem, ko smo o ženskem atletskem mitingu, ki je bil v soboto popoldne na letnem telovadišču v Tivoliju, poročali že v ponedeljski izdaji našega lista, objavljamo strnjena poročila o nedeljskih dogodkih v naslednjem:

Kolesarji so še živi

Na dirki na podtistiški progi je med 20 tekmovalci postal seniorski prvak Franc Abulnar, juniorsko prvenstvo pa je osvojil Lado Berlič, oba iz vrst Edinstva.

Redkokdaj se zgodi, da kolesarji odpravijo svojo sezono zadnjo nedeljo v septembru, letos pa so se razmere posebno pri njih obrnile tako čudovito narobe, da so prvi prišli na plan v nedeljo — na dirki za prvenstvo Ljubljanske pokrajine. Prireditelji dirke je bil znani trikot med Zg. Šiško, Podutikom, Dolnicami in Zgornjo Šiško, na 8 km dolgi poti z znanim klancem nad Vodnikom, ki jo je uvedel Hermes in je prišla kakor nalašč sedanjim prirediteljem.

Organizacija je bila v rokah SKZ ter njenih preizkušenih funkcionarjev, ki so se po dolgem spet enkrat zbrali skoraj do zadnjega in vsi kakor prerajeni. Nemalo je na vse vrvice okrog Martinčeve gostilne, kjer sta bila start in cilj, in na pravo razpoloženje med dirkači vplivala tudi zavest, da so organizatorji imeli pripravljenih danih kakor že zlepa ne, med njimi kolo (darilo tv. Ign. Vok), dve krasni darili Eks. Visokega Komisarja Gracijolija ter dolgo vrsto drugih nagrad, vsega za 20 dirkačev iz vseh kategorij. Bil je torej pravi kolesarski dan, takšen, kakršnega si za vsako dirko želijo vsi, ki hočejo dobro tudi tej sportni panogi. Zanimanje med občinstvom je bilo izredno veliko.

Z majhno zamudo so šli najprej v boj turisti, 22 vozačev s turnirni kolezi, ki so imeli do cilja dva kroga (16 km). Ko so se vrnili prvič, so vodili štirje, med njimi kot najboljši Vrhunc, precej pa jih je ostalo neke, ko pa so prišli v cilj, je bil Vrhunc sam, za njim pa v presledkih sami poindci. Skoraj polovica izmed njih se ni trudila dalje. Vrstni red je bil:

1. Vrhunc Franc 28:07¹/₂; 2. Sušnik Stanko (oba Edinstvo) 28:13²/₅; 3. Podlogar Franc (Ljubljanka) 29:20; 4. Dermastja Franc; 5. Šeško Anton (oba E.); 6. Jerina Anton (Lj.) itd.

Za turisti je šlo na progo — za 6 krogov ali 48 km — 9 juniorjev, pet minut za njimi pa prvotreni vozači, vsega 11 — za 10 krogov ali 80 km. Potem so se vračali približno vsaki 15 minut z vsa-

kega kroga, sprva v skupinah in v lažjem tempu, potem zmerom bolj razredčeni in v hujšem zagonu. Bolj strnjena in zagrzena je bila seveda borba med mojstri, med katerimi je bilo več favoritov in vsi kakor eden kandidati — za prvo nagrado — novo kolo. Kakor je bilo računati, je to najvažnejšo zmago odločilo zadnjih nekaj metrov; tukaj se je izkazal stari rutiner, olimpijec Franc Abulnar — vozač, ki vsaj po letih ne sodi več med mladeniče — ki je v zadnjem spurtu utrgal štirim zasledovalcem oni dragoceni kosček proge, da je rezal cilj prvi in postal prvak pokrajine in prejel najlepše darilo. Zasledovalci so zasedli naslednja mesta s formalno razliko ene petinke sekunde. Favorit Gartner se je moral zaradi defekta na prestavi zadovoljiti z zamudo, na cilj pa so prišli vsi. Med juniorji je bilo nekaj padcev, v borbo za zmago sta neposredno posegla samo oba klubska tovariša Berlič in Mladovan; za hip je smuknil prvi pred drugim, postal juniorski prvak in prejel v dar tudi krasno uro, darilo Eks. Visokega Komisarja.

Evo glavnih izidov:
Seniorski: 1. Abulnar Franc (Edinstvo) 2:41:21⁴/₅; 2. Anič Ivan (Ljubljanka) 2:41:21⁴/₅; 3. Gražnar Jože (Edinstvo) 2:41:21⁴/₅; 4. Dovjak Zdravko (Edinstvo) 2:41:22; 5. Štirn Karl (Hermes) 2:41:22¹/₅; 6. Bizilj Albin (Lj.) 2:41:44¹/₅; 7. Koren, 8. Hamberger, 9. Gartner, 10. Štibernik, 11. Vetrli.

Juniorji: 1. Berlič Lado 1:28:34²/₅; 2. Mladovan Rudolf (oba E.) 1:28:34²/₅; 3. Dolinar Anton (Lj.) 1:29:06¹/₅; 4. Keršič Pavel (Lj.) 1:29:06¹/₅; 5. Kosi Slavko (E.) 1:35:05¹/₅ (4 odstopili).

Po končanih dirkah sta predsednik SKZ g. Vospersnik in glavni tajnik zveze Otrin opravila vse potrebno glede razglasitve rezultatov in razdelitve daril, pri čemer sta se posebno zahvalila vsem darovalcem številnih nagrad. Tukaj smo izvedeli tudi, da bodo kolesarji letos nastopili še enkrat, in sicer 19. oktobra na dirkališčni dirki za zaprtimi vrati Hermesovega stadiona v Šiški.

Poročilo o jun. atletskem prvenstvu jutri!

Revija nogometašev

Na turnirju osmih v Zeleni jami so se uveljavili v dobrem treningu Moste, Korotan, Jadran in Hermes

Osem ljubljanskih klubov, ki so bili do nedavnega sporazuma s SNZ v opoziciji zaradi letošnjega prvenstva, se je na onem sestanku pred tednom dni zedinilo za skupen trening v obliki majhnega turnirja na igrišču Marsa. Ideja je gotovo ni bila slaba, tembolj, ker je bil dohodek prireditelje namenjen za najnujnejše potrebščine nogometašev, in obisk je pokazal, da imajo naši klubi tudi brez Ljubljane svojo publiko, ki lahko zbere nekaj grošev tudi na dan, kadar je cela vrsta drugih prireditev v sportu.

Spored je obsegal tamkaj od jutra do večera pet javnih tekem, toda kljub dolgem brancu ni prinesel nobene senzacije, dosegel pa je vendar razen nekaj gmočnega tudi ta uspeh, da so moštva opravila pred otvoritvijo prvenstva prava dober trening. Igre so bile posebno dopolnilne dovolj živahne in mestoma celo trde, kakor bi šlo več kakor samo za prijateljske sestanke.

O poteku se moramo zaradi stiske za prostor omejiti samo na naslednje najkrajše ugotovitve:
Kot prvi par sta nastopila Moste in Slavija. Moščani so zmagali z 9:1 in je prav za prav najbolj zanimivo to, da so do tega rezultata prišli v celoti šele v teku druge polovice igre, med tem ko je Slavija svoj častni gol zabila prva in z njim ostala tudi v vodstvu do zamenjave prostorov.

Naslednja dva nasprotnika sta bila Korotan in Mladika. Med njima je šlo bolj na nož in le izredni smoli Mladike je pri-

pisati, da so nazadnji oni iz Rakovnika dobili ta dvoboj tesno s 4:3.

Popoldanski del sporeda je otvorila mladina, in sicer dve enajstori Maste in Grafike. Domači mladici so se pokazali izredno uspešne in so namazali tiskarske asamox z 11:1.

Naslednjih 22 moč je zastopalo Jadran in Grafiko. Trnovčani so zalgrali sveže in živahno ter bitko zaslužno odločili zase. Končni izid je bil 2:0 po neodločenem izidu brez gola do odmora.

Za glavni dogodek na terenu sta imeli poskrbeti enajstori Marsa in Hermesa, onih dveh moštev, ki sta se v zadnjem času vsaj na papirju močno približali Ljubljani in ji tako na tihem vsak čas stregli po življenju. Zaigrali sta čisto zares in iz vseh registrov, toda pri vsem tem po igri nista mogli dokazati, da bi lahko že ogražali trenutno postojanke v lanskim tabeli. Bilo je mnogo nepotrebnega tekanja, še več pa neljubih prizorov v borbah moža z možem, kar je bil tudi glavni vzrok, da so Marsovci odšli poraženi s terena. Rezultat 3:2 (1:1) v korist Hermesa pravi, da je to zmago odločil en sam zgoditek, potem ko je Mars imel na prostoru samo še 10 igralcev.

Revija nogometašev na igrišču za Kolinsko tovarno je bila številčno popolna, sicer pa ni nudila več kakor sliko prijateljskega nogometa v naši sredi, ki pritegne in obdrži neomajne samo najzvestejše pristaje vsakega tabora.

Pred 12.000 gledalci je bila v nedeljo v Zagrebu povratna meddržavna nogometna tekma med Slovaško in Hrvaško, v kateri je hrvaški nogomet doživel svoj prvi mednarodni uspeh s 5:2 (3:0).

Hud poraz Elana

V revanžni tekmi ga je Ljubljana odpravila z 10:0 (6:0)

Spet je bilo 10 golov v revanžni tekmi med Ljubljano in Elanom na igrišču ob Tyrševi cesti — izid iz Novega mesta se je glasil 5:5 — toda to pot tako, da je Ljubljana zmagala z 10:0 (6:0).

Ze številke same povedo mnogo, nekaj pa bi mogli reči še mi. Ljubljana, ki je nastopila brez Laha, je imela svoj dan; ko je začutila, da stvar »steče« in so gostje v sprednjih vrstah brez moči, je bil obroč okrog njih zmerom tesnejši. Izredno razpoložena je bila v nedeljo napadalna vrsta, čeprav sta oba na levi vidno zaostajala za ostalimi, in samo izredni spretnosti in gibčnosti novomeškega vratarja gre za sluga, da se srečanje ni zaključilo s popolno katastrofo. Defenzivnega dela je bilo malo in tudi težko ni bilo, saj je velik del igre potekal na nasprotnikovi polovici. Bil je po dolgem spet pravi dan za prijatelje belozelene!

Agilni Novomeščani, ki so v novih razmerah v nekaj mesecih spravili na noge tudi nogometno enajstori in si pred kratkim izposlovali tudi vstop v Ljubljanski razred, so ostali po vsem, kar smo slišali o njih, marsikaj dolžni. Posebno pohvalo zaslužijo njihov vratar, ki je rešil moštvo debakla, pa tudi obramba se je kljub ogromni obremenitvi držala do konca na nogah. Vsi ostali so se trudili kar pa za uspeh proti moštvi, kakor ga je imela Ljubljana v nedeljo, ni bilo dovolj. Ne glede na vse, kar je pokazala ta tekma, pa Elanu ni treba metati puške v koruzo; žoga je okrogla, vsaka šola je draga in nihče ni bil prvi, če ni bil kdaj drugi ali tretji ali — tudi zadnji. Sport ne vzgaja prvakov, temveč vse — zmagovalce in premagane.

O poteku ne bi izgubljali besed. Pol tucata golov od odmora, ostanek pozneje vmes pa še enkrat toliko strelcov, ki jih je pobral vratar ali pa so jih poslali mimo njega Ljubljanci sami. Elan je imel tudi svojih 5 minut, takoj po odmoru, toda številke so šle potem spet svojo pot. Najbolj uspešna s te strani sta bila Smole in Kroupa.

Sodil je g. Pušenjak; obisk je bil skromen, če ne štejemo skoraj 50 prijateljev Elana, ki so prišli z njim in tudi krepko vzdržali do konca.

Interni nastop na stadionu

Nedeljsko dopoldne je izbralo vodstvo atletske sekcije pri SK Planini za trening svojih atletov, pridružili pa so se mu tudi nekateri najbolj marljivi iz ostalih dveh domačih sekcij. Trening je pokazal, da so atleti še zmerom v dobri formi, posebno vidna pa sta bila izida v teku na 200 in na 10.000 m. V številkah se glasijo glavni izmed njih takole:

na 110 m z zaprekami: 1. Lončarič (P) 17.8. 2. Lužnik (P) 18. 7.
v skoku v višino: 1. Bratovž (H) 173. 2. Boltavzar (H) 170. 3. Šumak (P) 170.
v teku na 200 m: 1. Račič (H) 23.0. 2. Lušický (P) 23. 6. 3. Šušteršič (P) 23.6.
v teku na 10.000 m: 1. Kien (P) 33:54. 2. Kortnik (P) 41:43. 2. 3. Glavnik (I) 41:56.2.
v teku na 800 m: 1. Nabernik (P) 2:02.4. 2. Magušar (I) 2:04.6. 3. Srakar (H) 2:05 in

v metu kopja: 1. Mavsar (P) 54.70. 2. Rigler (P) 47.84. 3. Lužnik (P) 44.31.
Kakor vidimo, se je na stadionu pojavil Mavsar — o njem smo medtem pisali že o nastopih drugod — ki pa se v nedeljo še ni mogel pokazati s svojimi najboljšimi znamkami.

Med zadnjimi izidi teniškega turnirja za državno prvenstvo v Bologni bi bilo omeniti naslednje: v mešanem dublu je v finalu dvojica Allisti — Del Beilo zmagala nad parom Tonoli — Romanoni v treh setih 4:6, 10:8 in 10:8. V ženskih singlih sta v semifinalah zmagali Bossi nad San Donnino in Quintavalle nad Allisti, v moškem singlu pa sta prišla do finala Caneppele z zmago nad Scottijem in Cucelli, ki je porazil Rada.

Iz Srbije

Znamke v korist vojnim ujetnikom. »Novo Vreme« poroča, da bo srbsko pošto ministarstvo v kratkem izdalo posebne znamke v prid srbskim vojnim ujetnikom. Osmutki so že izdelani in bodo znamke prišle sredi oktobra v prodajo.

Dela pri gradnji mostu čez Savo napredujejo. Novi most, ki bo vezal Beograd z Zemunom bo napravljen na ta način, da bodo uporabili jekleno sestavo nekega mostu čez Tiso.

Mali oglasi

Službo dobi

Beseda I. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tifo I. 2.—

Sodarskega pomočnika

večega tudi kletarskih del, sprejemem takoj. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 16551-1

Sposobno

natakarico sprejemem izven Ljubljane. Nastop 1. oktobra t. l. — Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 16496-1

Služkinjo

pridno in pošteno sprejme šiviljska družina Zakrajšek, Miklošičeva c. 34. 16667-1

Postrežnico

pošteno in pridno, večjo kuhinje in drugih hišnih del sprejemem. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 16669-1

Mecarski pomočnik

več sekanja in nakupa s kaviro dobi takoj mesto. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Majša moča«. 16670-1

Urarskega pomočnika

sprejemem. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 16683-1

Službe išče

Beseda I. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tifo I. 2.—

Mlad pomočnik

trgovsko izučen, vsestransko pošten delaven in agilen išče kakršnega koli zaposlenja za takoj ali pozneje. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 16688-2

Vajencij (ke)

Beseda I. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tifo I. 2.—

Modistovsko

sprejme takoj salon Kozina, Tyrševa 51. 16673-44

Prodaj

Beseda I. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tifo I. 2.—

Železno posteljo

z vložkom, zložljivo, prosto, naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 16675-6

Kupim

opreme, medicinske in a. l. enke, kupe lekarna Bahovec, Kongresni trg. 16461-7

Steklenice

na hipoteko na prvo mesto nove zgradbe v Zagrebu v vrednosti 2 milijona, posloje leto 300.000 kun najemne in izjem na povojne obresti. Ponudbe pošljite na oglasni odd. Jutra pod »Hilipoteka 13«. 16692-16

Lir 500.000

na hipoteko na prvo mesto nove zgradbe v Zagrebu v vrednosti 2 milijona, posloje leto 300.000 kun najemne in izjem na povojne obresti. Ponudbe pošljite na oglasni odd. Jutra pod »Hilipoteka 13«. 16692-16

Sostanovalko

v sredini mesta sprejemem na domačo hrano ali brez. Naslov v vseh posl. Jutra. 16678-23

Dvo ali trosobno stanovanje

s kopalnico, za dve odrasli osebi, v sredini mesta iščem za takoj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »1. novembra«. 16686-21a

Za ribolov

sportni, blizu Ljubljane — iščem družabnika. Ponudbe na oglasni odd. Jutra pod »1. novembra«. 16671-16

Lir 500.000

na hipoteko na prvo mesto nove zgradbe v Zagrebu v vrednosti 2 milijona, posloje leto 300.000 kun najemne in izjem na povojne obresti. Ponudbe pošljite na oglasni odd. Jutra pod »Hilipoteka 13«. 16692-16

Sostanovalko

v sredini mesta sprejemem na domačo hrano ali brez. Naslov v vseh posl. Jutra. 16678-23

Dvo ali trosobno stanovanje

s kopalnico, za dve odrasli osebi, v sredini mesta iščem za takoj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »1. novembra«. 16686-21a

Za ribolov

sportni, blizu Ljubljane — iščem družabnika. Ponudbe na oglasni odd. Jutra pod »1. novembra«. 16671-16

Lir 500.000

na hipoteko na prvo mesto nove zgradbe v Zagrebu v vrednosti 2 milijona, posloje leto 300.000 kun najemne in izjem na povojne obresti. Ponudbe pošljite na oglasni odd. Jutra pod »Hilipoteka 13«. 16692-16

Sostanovalko

v sredini mesta sprejemem na domačo hrano ali brez. Naslov v vseh posl. Jutra. 16678-23

Dvo ali trosobno stanovanje

s kopalnico, za dve odrasli osebi, v sredini mesta iščem za takoj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »1. novembra«. 16686-21a

Za ribolov

sportni, blizu Ljubljane — iščem družabnika. Ponudbe na oglasni odd. Jutra pod »1. novembra«. 16671-16

Lir 500.000

na hipoteko na prvo mesto nove zgradbe v Zagrebu v vrednosti 2 milijona, posloje leto 300.000 kun najemne in izjem na povojne obresti. Ponudbe pošljite na oglasni odd. Jutra pod »Hilipoteka 13«. 16692-16

Radio

Beseda I. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tifo I. 2.—

4cevni radio aparat

aparat na srednje valove za menjam za divan ali kavi. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 16674-9

Pohištvo

Beseda I. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tifo I. 2.—

Rabljeni stalnic

iz trdega lesa, s perseniimi modroci po nizki ceni prodam. Poizve se v torek in sredo v Novih Jaršah 51. 16674-12

Oblacila

Beseda I. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tifo I. 2.—

Novo črno obleko

iz finega predvornega blaga za 480 lir prodaja Barbarič, Cerkvena ul. 11. 16666-13

Površni

eleganten iz finega Trench-sukna prodaja Hren, krojaški salon, Prešernova ulica 54, I. nadstropje. 16687-13

Prehrana

Beseda I. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tifo I. 2.—

Na dobro hrano

meščansko, sprejemem več oseb. M. Zor, Franciškan-ska ulica 8, dveriče. 16668-14

Les

Beseda I. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tifo I. 2.—

Prodaj

cca 45 kub. m hrastovega lesa debeline 52 in 50 mm, dolžina 2 do 5 m. Poizve se Blažir Vladimir, trgovec, Moste, Ciglerjeva ulica. 16689-15

Kapital

Beseda I. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tifo I. 2.—

Za ribolov

sportni, blizu Ljubljane — iščem družabnika. Ponudbe na oglasni odd. Jutra pod »1. novembra«. 16671-16

Lir 500.000

na hipoteko na prvo mesto nove zgradbe v Zagrebu v vrednosti 2 milijona, posloje leto 300.000 kun najemne in izjem na povojne obresti. Ponudbe pošljite na oglasni odd. Jutra pod »Hilipoteka 13«. 16692-16

Sostanovalko

v sredini mesta sprejemem na domačo hrano ali brez. Naslov v vseh posl. Jutra. 16678-23

Dvo ali trosobno stanovanje

s kopalnico, za dve odrasli osebi, v sredini mesta iščem za takoj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »1. novembra«. 16686-21a

Za ribolov

sportni, blizu Ljubljane — iščem družabnika. Ponudbe na oglasni odd. Jutra pod »1. novembra«. 16671-16

Lir 500.000

na hipoteko na prvo mesto nove zgradbe v Zagrebu v vrednosti 2 milijona, posloje leto 300.000 kun najemne in izjem na povojne obresti. Ponudbe pošljite na oglasni odd. Jutra pod »Hilipoteka 13«. 16692-16

Sostanovalko

v sredini mesta sprejemem na domačo hrano ali brez. Naslov v vseh posl. Jutra. 16678-23

Dvo ali trosobno stanovanje

s kopalnico, za dve odrasli osebi, v sredini mesta iščem za takoj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »1. novembra«. 16686-21a

Za ribolov

sportni, blizu Ljubljane — iščem družabnika. Ponudbe na oglasni odd. Jutra pod »1. novembra«. 16671-16

Lir 500.000

na hipoteko na prvo mesto nove zgradbe v Zagrebu v vrednosti 2 milijona, posloje leto 300.000 kun najemne in izjem na povojne obresti. Ponudbe pošljite na oglasni odd. Jutra pod »Hilipoteka 13«. 16692-16

Sostanovalko

v sredini mesta sprejemem na domačo hrano ali brez. Naslov v vseh posl. Jutra. 16678-23

Dvo ali trosobno stanovanje

s kopalnico, za dve odrasli osebi, v sredini mesta iščem za takoj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »1. novembra«. 16686-21a

Za ribolov

sportni, blizu Ljubljane — iščem družabnika. Ponudbe na oglasni odd. Jutra pod »1. novembra«. 16671-16

Lir 500.000

na hipoteko na prvo mesto nove zgradbe v Zagrebu v vrednosti 2 milijona, posloje leto 300.000 kun najemne in izjem na povojne obresti. Ponudbe pošljite na oglasni odd. Jutra pod »Hilipoteka 13«. 16692-16

Sostanovalko

v sredini mesta sprejemem na domačo hrano ali brez. Naslov v vseh posl. Jutra. 16678-23

Dvo ali trosobno stanovanje

s kopalnico, za dve odrasli osebi, v sredini mesta